

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΗΣ
ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΤΟΥΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΥΔΗΣ-ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΕΣΙ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ Κος.Μαυριδάκης

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2017

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Κεφάλαιο 1	5
1.1 Ορισμός της Οικονομικής Κρίσης.....	5
1.2 Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης.....	5
1.3 Η οικονομική κρίση εμπόδιο στην επιχειρηματικότητα.....	6
1.4 Η κρίση στην Ελλάδα.....	6
1.5 Οι Επιχειρήσεις στην Ελλάδα	10
Κεφάλαιο 2.....	12
2.1 Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	12
2.2 Οι επιπτώσεις της κρίσης στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις υπό την αιγίδα της ΓΣΕΒΕΕ	14
2.2.1 Σε έρευνα διαπιστώνονται τα εξής	16
2.2.2 Σχεδιάγραμμα από το ΙΜΕ ΓΣΒΕΕ για το (2010-2015) σε έρευνα για το αν έχουν αναγκαστεί έστω και περιστασιακά να μειώσουν ώρες ή ημέρες εργασίας σε κάποιους υπαλλήλους	18
2.3 Αποτελέσματα έρευνας της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και τρόποι αντίδρασης ..	19
2.4 Λιανικό εμπόριο ειδών ένδυσης και υπόδησης.....	23
2.4.1 Εξέλιξη επιπέδου τιμών στον κλάδο ένδυσης και υπόδησης	24
2.4.2 Η μεταβολή του επιπέδου των τιμών στα είδη ένδυσης στις μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις.....	25
Κεφάλαιο 3.....	30
3.1 Οι επιπτώσεις της κρίσης στις μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις σύμφωνα με τις μελέτες του ΣΕΒ.....	32
3.1.1 Ανάλυση αποτελεσμάτων 2009.....	32
3.1.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων 2010.....	39
3.1.3 Αποτελέσματα επιχειρήσεων 2011.....	46
3.2 Τομέας μεταποίησης.....	55
3.2.1 Προφίλ μεταποίησης στην οικονομική κρίση, βάσει αποτελεσμάτων έρευνας στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.....	58
3.3 Βιομηχανικός κλάδος Ποτών και Τροφίμων.....	59
3.3.1 Οι μεταβολές του κλάδου πότων και τροφίμων στην περίοδο της κρίσης.....	60
Κεφαλαίο 4.....	66
4.1 Τρόποι επανάκαμψης των ΜμΕ	66
4.1.1 Προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της φορολόγησης	66
4.1.2 Προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της γραφειοκρατίας.....	68

4.1.3 Προτάσεις για την για την ανάπτυξη εξαγωγών.....	69
4.2 Τρόποι επανάκαμψης της βιομηχανίας στην Ελλάδα	70
Βιβλιογραφία.....	84

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια η χρηματοπιστωτική κρίση είναι διάχυτη τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και εντός του Ελλαδικού χώρου. Η Ελλάδα εισήλθε σε μια κρίσιμη καμπή της σύγχρονης ιστορίας της καθώς οι πολιτικές που ακολουθήθηκαν τις προηγούμενες δεκαετίες την έφτασαν ένα βήμα πριν την νεώτερη χρεοκοπία της χώρας. Γεγονός που απέφυγε με κόστος την έμμεση – κατά πολλούς άμεση – εξάρτησή της από πιο ισχυρές οικονομικά χώρες.

Όπως είναι φυσικό η οικονομική κρίση επέφερε και πολλές συνέπειες. Παρατηρούνται σημάδια κάμψης τόσο στην κατανάλωση όσο και στις επενδύσεις. Παράλληλα, επηρεάζονται τόσο τα ελληνικά νοικοκυριά όσο και οι ελληνικές επιχειρήσεις που η μία μετά την άλλη οδηγούνται στο κλείσιμο ή αποφασίζουν να φύγουν για το εξωτερικό, πράγμα που φυσικά δεν βοηθά στο ρυθμό ανάπτυξης και οικονομικής σταθεροποίησης της χώρας.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία θα ασχοληθούμε με το μέγεθος των επιπτώσεων της κρίσης στις ελληνικές επιχειρήσεις. Αρχικά, θα αναφερθούμε στο πως επηρεάζονται η Ελλάδα και οι ελληνικές επιχειρήσεις στην περίοδο της κρίσης.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στις μικρό-επιχειρήσεις και στις συνέπειες που υπέστησαν από την οικονομική κρίση σημερινή παρουσιάζοντας ταυτόχρονα και γενικά τους χαρακτηριστικά. Ειδικότερα θα ασχοληθούμε με τον κλάδο της ένδυσης και υπόδησης.

Στο τρίτο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στις βιομηχανικές επιχειρήσεις και στις συνέπειες της κρίσης σε αυτές. Εστιάζοντας περισσότερο στους κλάδους μεταποίησης, ποτών και τροφίμων.

Στο τέλος της παρούσας πτυχιακής εργασίας παρατίθενται προτάσεις επανάκαμψης των μεσαίων και βιομηχανικών ελληνικών επιχειρήσεων.

Κεφάλαιο 1

Η εμφάνιση της κρίσης και πως επηρέασε την Ελλάδα

1.1 Ορισμός της Οικονομικής Κρίσης

Ως οικονομική κρίση ορίζεται το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας . Φυσικά αυτό το γεγονός προκαλεί μεγάλη αναστάτωση σε μια κοινωνία και φέρει πολλές και αλληπάλληλες συνέπειες. Μειώνεται το εισόδημα των οικογενειών και πολλές οδηγούνται στα όρια της φτώχειας ενώ δημιουργούνται υψηλά ποσοστά ανεργίας. Οι επιχειρήσεις είναι δυνατό να κλείσουν αφού δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στα έξοδα τους. Η οικονομική ανάπτυξη έχει σταματήσει και επικρατεί ένα κλίμα απαισιοδοξίας και ανησυχίας για το μέλλον.

1.2 Επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης

Οι συνέπειες από μια οικονομική κρίση μπορεί να είναι σημαντικές τόσο για μια αναπτυγμένη χώρα όσο και για μια αναπτυσσόμενη.

Ειδικότερα η οικονομική κρίση μπορεί να προκαλέσει τα ακόλουθα

- Προβλήματα ρευστότητας σε τράπεζες και επιχειρήσεις
- Δυσκολία παροχής δανείων
- Μείωση του κύκλου των εργασιών και του τζίρου των επιχειρήσεων
- Μαζικές απολύσεις
- Υψηλά ποσοστά ανεργίας
- Μείωση παραγωγικής και εξαγωγικής δραστηριότητας
- Μείωση εθνικού εισοδήματος
- Μείωση κατανάλωσης
- Χρεοκοπία επιχειρήσεων
- Μείωση της χρηματιστηριακής δραστηριότητας

- Χαμηλά δημόσια έσοδα
- Αύξηση δημόσιου ελλείμματος
- Υψηλά επίπεδα χρέους

1.3 Η οικονομική κρίση εμπόδιο στην επιχειρηματικότητα

Η οικονομική κρίση που διανύουμε τα τελευταία χρόνια αποτελούν μια πολύ καλή ευκαιρία για νέους φιλόδοξους επιχειρηματίες . Μια ανοιχτή πρόκληση για όσους έχουν εφευρετικότητα και “φρέσκες “ ιδέες.

Όπως αναφέρουν πρόσωπα του επιχειρηματικού κόσμου η επιχειρηματικότητα στις νέες γενιές στην χώρα μας, βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο. Οι νέοι δεν ρισκάρουν εύκολα ιδρύοντας νέες επιχειρήσεις αλλά αναλαμβάνουν οικογενειακές επιχειρήσεις που προϋπάρχουν. Σε αυτή την κατάσταση συμβάλλει σημαντικά και η έλλειψη διαθέσιμων κεφαλαίων υψηλού ρίσκου και η δαιδαλώδη γραφειοκρατία.

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf

www.epixeiro.gr/start-up/author/62-επιχειρώ?start=4720

1.4 Η κρίση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα βρέθηκε στην δίνη της οικονομικής κρίσης το 2009-2010. Σήμερα η διεθνή οικονομική σκηνή αντιμετωπίζει την μεγαλύτερη κρίση της μεταπολεμικής περιόδου. Οι συνέπειες είναι πολλαπλές και πολυδιάστατες σε ένα σύνολο χωρών και δη στην Ελλάδα. Ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης υποδιπλασιάστηκε, η ακρίβεια εξελίχθηκε σε μείζων κοινωνικό πρόβλημα και οι ρυθμοί ανάπτυξης της Ε.Ε μειώθηκαν στο μισό. Η χρηματοοικονομική κρίση άγγιξε την καρδιά της Ευρώπης και οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί κλονίζονται ασταμάτητα.

Συγκεκριμένα στην Ελλάδα η κρίση επεκτάθηκε στο σύνολο των πολιτών. Αρχικά υπήρξε άνοδος των επιτοκίων και δυσκολία στην λήψη

δανείων. Παράλληλα, οδηγήθηκε η αγορά σε άνοδο των τιμών των εμπορευμάτων και των καυσίμων. Όλα αυτά επέφεραν ακρίβεια και μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Η Ελλάδα βρέθηκε πολύ κοντά στην χρεοκοπία μετά από πολλά χρόνια. Φυσικά η οικονομική κρίση έβγαλε στην επιφάνεια τα χρόνια προβλήματα της οικονομίας της χώρας και φανερώθηκε η υπερχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου. Η εμπιστοσύνη της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές κλονίστηκε σημαντικά. Οι επενδύσεις μειώθηκαν σημαντικά τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε διεθνές επίπεδο. Επιπρόσθετα, ο υπερδανεισμός και η υπερκατανάλωση του δημοσίου τροφοδότησε την υπερκατανάλωση του ιδιωτικού τομέα συντηρώντας σημαντικά ελλείμματα στην ανταγωνιστικότητα και στην παραγωγικότητα. Το κράτος προχώρησε σε επίσημους φορείς για χρηματοδότηση όπως το ΔΝΤ, στην ΕΕ, στην ΕΚΤ για να μην οδηγηθεί σε στάση πληρωμών με αποτέλεσμα να υιοθετήσει ένα φιλόδοξο και αυστηρό πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής.

Παράλληλα, η χώρα αντιμετωπίζει προκλήσεις ως προς την ανταγωνιστικότητα και την προοπτική απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού. Η ελληνική οικονομία αδυνατεί να προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης ιδιαίτερα σε νέους γεγονός που δυσχεραίνει την όλη οικονομική και κοινωνική κατάσταση της χώρας.

- **Βασικές παθογένειες της ελληνικής οικονομίας που εμποδίζουν την παραγωγικότητα και την ανάπτυξή της**

A) Η δομή της οικονομίας είναι διαμορφωμένη με τρόπο που αποθαρρύνει τις επενδύσεις

- Κατακερματισμός των επιχειρήσεων σε πολλούς τομείς
- Υπερβολική ρύθμιση αγορών και επαγγελμάτων
- Περίπλοκες διαδικασίες για αδειοδότηση
- Απουσία ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού
- Ασταθές και εξίσου περίπλοκο φορολογικό σύστημα

B) Ο δημόσιος τομέας είναι μεγάλος και μη αποδοτικός

- Δαπανηρός ο δημόσιος τομέας με χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες
- Αλληλοεπικάλυψη ευθυνών

- Απουσία μηχανισμού
- Όχι ικανοποιητική εκπαίδευση
- Έλλειψη συνεργασίας αγοράς – εκπαίδευσης

Γ) Η δομή και οι Όροι της αγοράς εργασίας περιορίζουν την ευελιξία και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού

- Ασύμφορο πλαίσιο συλλογικών συμβάσεων
- Χαμηλό επίπεδο συμμετοχής νέων στην αγορά εργασίας

Δ) Το νομικό και δικαστικό σύστημα είναι περίπλοκο και αποθαρρύνει τις επενδύσεις

- Υπερπληθώρα νόμων
- Ασαφή εφαρμογή των νόμων
- Δυσλειτουργία στην εφαρμογή της δικαιοσύνης

Ε) Ανάπτυξη της παραοικονομίας

- Αυξημένη φοροδιαφυγή
- Πλούτος εκτός της επίσημης οικονομίας

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι η κρίση επέφερε στην επιφάνεια τα ήδη υπάρχοντα δομικά μειονεκτήματα του ελληνικού μοντέλου. Σήμερα αποτελεί επιτακτική ανάγκη η υιοθέτηση δράσεων που σταδιακά θα οδηγήσουν την ελληνική οικονομία από την ύφεση που έχει εισέλθει σε μια βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Ο βαθμός επηρεασμού της Ελλάδας από την διεθνούς χρηματοπιστωτική κρίση και οι συνέπειες αυτής στην Ελληνική Οικονομία

Οι Ελληνικές τράπεζες δεν έχουν στα χαρτοφυλάκια τους ομόλογα που η τιμή τους έχει μειωθεί σημαντικά, τα λεγόμενα *τοξικά ομόλογα. Γεγονός που βοηθά το τραπεζικό σύστημα και δεν τίθεται ζήτημα ασφάλειας των τραπεζικών καταθέσεων. Οι λόγοι που δεν επένδυσε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα τοξικά ομόλογα είναι οι ακόλουθοι

- Οι ελληνικές τράπεζες δεν είχαν λόγο να επενδύσουν σε τοξικά ομόλογα διότι τα τελευταία χρόνια η ανάπτυξή τους στηρίχτηκε στην στεγαστική και καταναλωτική πίστη
- Η διεθνής δραστηριότητα των ελληνικών τραπεζών αναπτύχθηκε σημαντικά
- Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα διαθέτει κεφάλαια που αντανακλούν την φερεγγυότητά τους

Επίσης, γίνεται γνωστό μέσα από τελευταίες έρευνες στο τραπεζικό σύστημα ότι πολλές ελληνικές τράπεζες εξακολουθούν να έχουν κερδοφορία ανεξάρτητα από τις δυσμενείς οικονομικές καταστάσεις της χώρας. Αυτό δηλώνει ξεκάθαρα ότι υπάρχει μια υγιής λειτουργία των τραπεζών.

Η Ελλάδα επηρεάζεται από την διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση με δύο τρόπους

- Χαμηλή οικονομική δραστηριότητα στο εξωτερικό. Άρα μείωση των εξαγωγών, χαμηλή δραστηριότητα της ναυτιλίας, χαμηλότερα έσοδα από τον τουρισμό και λιγότερες επενδύσεις από ξένους επενδυτές
- Υψηλότερα επιτόκια ως συνέπεια χαμηλότερη κατανάλωση και επενδύσεις

**τοξικά ομόλογα = συμβόλαια για σύνθετα χρέη. Ο λόγος που ονομάζονται τοξικά είναι γιατί εμπεριέχουν διαφορετικά χρέη με διαφορετικούς τόκους και ρίσκα.*

1.5 Οι Επιχειρήσεις στην Ελλάδα

Ως Επιχείρηση ορίζουμε την ποριστική οικονομική μονάδα που αποτελεί αυτοτελή και υπεύθυνη οργάνωση παραγωγικών συντελεστών και διαχείρισης συναλλαγών με τις οποίες επιδιώκει το μέγιστο δυνατό κέρδος. Το κέρδος θα πρέπει να υπερβαίνει την αμοιβή της διοικητικής και εκτελεστικής εργασίας που επιτελείται στην επιχείρηση.

Οι νομικές μορφές μιας επιχείρησης είναι οι ατομικές και οι εταιρικές. Μια επιχείρηση που ανήκει σε πολλά φυσικά πρόσωπα μπορεί να διαμορφωθεί ως εταιρική.

- ΟΕ Ομόρρυθμη
- ΕΕ Ετερόρρυθμη Εταιρεία
- ΕΠΕ Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
- ΑΕ Ανώνυμη Εταιρεία
- ΑΝΕ Ανώνυμη Ναυτιλιακή Εταιρεία
- Συνεταιρισμός
- Συμπλοιοκτησία

Επιχειρήσεις εκ του φορέα τους

1. Ιδιωτικές Επιχειρήσεις
2. Δημόσιες Επιχειρήσεις
3. Μικτές Επιχειρήσεις

Επιχειρήσεις κατά μέγεθος

1. Μικρές Επιχειρήσεις
2. Μεσαίες Επιχειρήσεις
3. Μεγάλες Επιχειρήσεις
4. Επιχειρήσεις κολοσσοί

Τελευταία αναφέρονται και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις όχι ως ενδιάμεση κατηγορία των δυο πρώτων αλλά ως αθροιστικά αυτών.

Η ελληνική οικονομία για έβδομη συνεχή χρονιά διέρχεται μια παρατεταμένη περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης. Με αποτέλεσμα την μείωση της οικονομικής δραστηριότητας με σοβαρό αντίκτυπο στην λειτουργία και στις επιδόσεις όλων των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2011 η επιδείνωση της κατάστασης είναι διάχυτη με κύρια χαρακτηριστικά την μείωση της κερδοφορίας και την συρρίκνωση της κεφαλαιουχικής βάσης του εμπορίου.

Πως αντιδρούν οι ελληνικές επιχειρήσεις στην οικονομική συγκυρία

Σε αυτή την δύσκολη οικονομικά περίοδο που διανύουν οι επιχειρήσεις είναι απαραίτητη η χάραξη ορθής στρατηγικής. Η κατάσταση γίνεται ολοένα και δυσκολότερη με αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να πρέπει να βρίσκονται σε διαρκώς σε ετοιμότητα έχοντας πλήρη γνώση του περιβάλλοντος. Παράλληλα είναι απαραίτητο να αντιλαμβάνονται άμεσα και να αξιολογούν τις αλλαγές που συμβαίνουν στο περιβάλλον ώστε να μπορούν να διαχειριστούν την μεγάλη αβεβαιότητα και να εκμεταλλεύονται τις ευκαιρίες. Οι επιχειρήσεις για να συνεχίσουν να λειτουργούν θα πρέπει να διασφαλίσουν την απαιτούμενη ρευστότητα, να μειώσουν τις περιττές δαπάνες, να προβούν σε μια ορθή τιμολόγηση, να αξιοποιήσουν το ανθρώπινο δυναμικό τους και να υιοθετήσουν καινοτόμες ιδέες.

Αναγκαίο είναι οι επιχειρήσεις να μπορούν να προβλέψουν τυχόν οικονομικές δυσκολίες. Όσο αφορά τα μέτρα που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση της κρίσης σχετίζονται με την μείωση των τιμών, τον περιορισμό του κόστους λειτουργίας, την μείωση των προμηθευτών, την μείωση προσωπικού και τον γενικό περιορισμό της δραστηριότητας. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε η IOBE σε συνεργασία με την McKinsey Company 2009 φανέρωσε ότι ο πιο πιθανός τρόπος αντιμετώπισης της κρίσης από τις επιχειρήσεις κατά ποσοστό 93% είναι η περικοπή στο κόστος λειτουργίας ενώ ακολουθεί ο περιορισμός των περιθωρίων κέρδους. Το κόστος λειτουργίας περιορίζεται με την περικοπή των μεταβλητών στοιχείων εργατικού κόστους, με την προσαρμογή του χρόνου εργασίας, με την μείωση του αριθμού των απασχολούμενων αλλά και μέσω της στασιμότητας των αυξήσεων των τακτικών αποδοχών. Συμπερασματικά, από ένα πλήθος επιχειρήσεων επιλέγεται να ακολουθείται ένας συνδυασμός των

επιμέρους δράσεων σε συνδυασμό με την μείωση των τιμών και την μείωση της παραγωγής.

Κεφάλαιο 2

Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Οι ΜμΕ διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στην ευρωπαϊκή οικονομία, καθώς αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενώ τα κύρια πλεονεκτήματα μιας εύρυθμης λειτουργίας του θεσμού των ΜμΕ είναι τα ακόλουθα:

- Προάγουν την κοινωνική σταθερότητα
- Εξασφαλίζουν υψηλούς ρυθμούς βιώσιμης ανάπτυξης
- Διατηρούν τον ζωτικό δεσμό μεταξύ παραγωγικής πραγματικότητας και της εδαφικής της διάστασης
- Καταπολέμηση της ανεργίας
- Αποτελούν χώρους κατάρτισης
- Ενισχύουν την διεθνή ανταγωνιστικότητα των χωρών της ΕΕ

2.1 Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Η Μικρομεσαία Επιχείρηση περιλαμβάνει μια ομάδα επιχειρήσεων και συγκεκριμένα τα παρακάτω είδη

1. Την Μεσαία Επιχείρηση
2. Την Μικρή Επιχείρηση
3. Την Πολύ Μικρή Επιχείρηση

Η Μεσαία Επιχείρηση χαρακτηρίζεται από

- Αριθμό Εργαζομένων μικρότερο 250 ατόμων
- Κύκλο εργασιών μικρότερο ή ίσον με 50 εκατομμύρια ή συνολικό ισολογισμό μικρότερο ή ίσο με 43 εκατομμύρια

Η Μικρή Επιχείρηση χαρακτηρίζεται από

- Αριθμός εργαζομένων μικρότερο από 50 άτομα
- Κύκλο εργασιών μικρότερο ή ίσο με 10 εκ. ή συνολικό ισολογισμό μικρότερο ή ίσο με 10 εκ.

Η Πολύ Μικρή Επιχείρηση χαρακτηρίζεται από

- Αριθμό εργαζομένων μικρότερο των 10 ατόμων
- Κύκλο εργασιών μικρότερο ή ίσο με 2 εκ. ή συνολικό ισολογισμό μικρότερο ή ίσο με 2 εκ.

Οι ΜμΕ παρουσιάζουν σημαντικές αδυναμίες

Οι ΜμΕ χρησιμοποιούν σε χαμηλό βαθμό την σύγχρονη τεχνολογία, υπάρχει ανεπαρκής οργάνωση παραγωγής και μη εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων και εφαρμογών. Όλα αυτά έχουν ως αποτέλεσμα τη χαμηλή παραγωγικότητα. Επιπρόσθετα αντιμετωπίζουν δυσκολία πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα λόγω έλλειψης επαρκών εγγυήσεων και λόγω του οικογενειακού τους χαρακτήρα. Επιπλέον, έχουν περιορισμένη πρόσβαση και στις κεφαλαιαγορές. Με αποτέλεσμα οι ΜμΕ να καταλήγουν στον βραχυπρόθεσμο δανεισμό και στις πιστώσεις των προμηθευτών για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Ελάχιστες είναι οι ΜμΕ που εφαρμόζουν την χρηματοδοτική μίσθωση, την σύμβασης πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων και το επιχειρηματικό κεφάλαιο υψηλού κινδύνου ως εναλλακτικές λύσεις για εξεύρεση κεφαλαίων. Φυσικά, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν σημαντικό πρόβλημα στην ανάπτυξη επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης εμβέλειας. Ταυτόχρονα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν χρησιμοποιούν στρατηγικό προγραμματισμό καθώς και άλλες τεχνικές σύγχρονης διοίκησης. Τέλος, υστερούν στο μάρκετινγκ, στην ανάπτυξη εξαγωγικών δραστηριοτήτων, στις συνεργασίες και στην πρόσβαση σε πηγές πρώτων υλών.

Τα σημαντικότερα προβλήματα των ΜμΕ

- Έντονος ανταγωνισμός από μεγαλύτερες επιχειρήσεις
- Έντονος ανταγωνισμός από εισαγόμενα φθηνότερα προϊόντα
- Υψηλό λειτουργικό κόστος
- Υψηλή φορολογία
- Υψηλά λειτουργικά έξοδα

Παράγοντες που επηρεάζουν την αποτυχία των επιχειρήσεων

- Ανταγωνισμός (ο έντονος ανταγωνισμός στις συγκεκριμένες αγορές)
- Τεχνολογία (πόσο τρωτή είναι η επιχείρηση από ανταγωνιστές που χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες, πόσο αλλάζει η τεχνολογία προς συγκεκριμένους τομείς, πόσες επενδύσεις κεφαλαίου απαιτούνται με δεδομένη την έλλειψη ρευστότητας προκειμένου να συμβαδίσει η επιχείρηση με τη νέα τεχνολογία αλλά και στις απαιτήσεις τεχνολογίας)
- Αγορές (είναι οι αγορές κορεσμένες, ποια είδη δαπανών απαιτούνται προκειμένου να αυξηθεί η γνώση στην αγορά για την εισαγωγή προϊόντων)
- Διασπορά των αγορών (είναι οι αγορές συγκεντρωμένες, τι συνέπειες έχει η διασπορά ως προς το κόστος διανομής και την πρόσβαση σε διασπαρμένους)
- Πλεονάζουσα δυναμικότητα (κατά πόσο μπορεί να λειτουργεί η επιχείρηση στην πλήρη της δυναμικότητα αλλά και παραγωγική της έλλειψη δυναμικότητας)

2.2 Οι επιπτώσεις της κρίσης στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις υπό την αιγίδα της ΓΣΕΒΕΕ

Πρώτο μέγεθος που θα μελετήσουμε θα είναι η μεταβολή της ζήτησης. Είναι απόλυτα σημαντικό αυτό το μέγεθος διότι δίνει στοιχεία από δυο πλευρές. Από την μια πλευρά μας δίνει μια ιδέα για την πορεία του τζίρου της εκάστοτε επιχείρησης. Ενώ από την άλλη πλευρά μας δείχνει και τις μειωμένες ανάγκες εμπορεύματος από υπόλοιπες επιχειρήσεις και τις περιορισμένες δυνατότητες κατανάλωσης που έχουν πλέον οι πολίτες της χώρας. Βλέποντας μετρήσεις από το δεύτερο εξάμηνο του 2011 καταγράφεται μείωση της ζήτησης κατά 82% δηλαδή 8 στις 10 επιχειρήσεις είδαν την ζήτηση των προϊόντων τους να μειώνεται. Και τα επόμενα έτη η κατάσταση παραμένει η ίδια μέχρι τα 2014 όπου το 55,2% απαντά πως παρατήρησε μείωση των επιχειρήσεων. Το μειωμένο ποσοστό δεν σημαίνει απόλυτη βελτίωση του οικονομικού κλίματος.

Παράλληλα, επόμενο βήμα είναι η σύγκριση και ο έλεγχος των επιπέδων του τζίρου των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Το δεύτερο εξάμηνο του 2011 μειώθηκε για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα. Στην συνέχεια και οι υπόλοιπες έρευνες έδειξαν μια σημαντική έρευνα. Στην τελευταία έρευνα του Φεβρουαρίου του 2015 παρατηρείται και πάλι μείωση του τζίρου.

Όλη αυτή η εικόνα παρουσιάζεται παράλληλα και με τα ποσοστά απαντήσεων στο ερώτημα αν μειώθηκε η ζήτηση στα προσφερόμενα προϊόντα ή υπηρεσίες της ερωτώμενης επιχείρησης. Αρχίζοντας από το δεύτερο εξάμηνο του 2011 όπου απάντησαν σε ποσοστό 82% των ερωτηθέντων πως παρατήρησαν ομοίως υψηλά ποσοστά στην συγκεκριμένη απάντηση μέχρι και το δεύτερο εξάμηνο του 2014 αλλά σαφώς μειωμένα στο επίπεδο του 55,2%. Μέχρι το δεύτερο εξάμηνο του 2011 υπήρχε και το ερώτημα για τον ισολογισμό της εταιρείας που δεν υπάρχει στις υπόλοιπες έρευνες.

Με τη απαλοιφή του ερωτήματος αυτού χάνουμε στοιχεία ώστε να εκτιμήσουμε το πως και πόσο επηρεάστηκαν οι επιχειρήσεις. Συγκρίνοντας τους υπάρχοντες ισολογισμούς του 2011 και 2014 φαίνεται ότι υπάρχουν αρκετές μειώσεις στον κύκλο των εργασιών των επιχειρήσεων σταθερά κατά τα χρόνια της κρίσης. Επιπρόσθετα, διαφαίνεται ότι έχουν επιτευχθεί κάποιες αναδιοργανώσεις πράγμα που φαίνεται από τον αριθμό των επιχειρήσεων που δήλωσαν ζημίες. Αν και η μείωση είναι μικρή είναι απόλυτα σημαντική σε συνδυασμό με την μείωση του τζίρου.

Το ερώτημα είναι πως κατάφεραν οι επιχειρήσεις να κρατήσουν σε μια σχετική ισορροπία τους ισολογισμούς τους παρά το συνεχές πρόβλημα της μείωσης του κύκλου εργασιών.

Μερικώς μπορεί να απαντηθεί από το ερώτημα για την απασχόληση που προσφέρει η επιχείρηση. Τα πρώτα έτη κατά τα οποία ήταν και υψηλότερο το ποσοστό των επιχειρήσεων που δήλωναν ότι μειώθηκε ο τζίρος τους το 20,1% απάντησε ότι μείωσε τον αριθμό των υπαλλήλων του. Το δεύτερο εξάμηνο του 2014 το ποσοστό αυτό ανέβηκε ελαφρά σε σχέση με τα ενδιάμεσα εξάμηνα φτάνοντας το 9,6 %. Οπότε γίνεται σαφές ότι μέρος της πτώσης τους τζίρου καλύφθηκε με την μείωση των

λειτουργικών εξόδων και με την μείωση του προσωπικού. Παράλληλα υπήρχαν και επιχειρήσεις που αύξησαν τις επενδύσεις τους. Αρχίζοντας από το μόλις το 5,8% των επιχειρήσεων το 2011 που απάντησαν πως αύξησαν τις επενδύσεις τους φτάσαμε στο 12,1% των επιχειρήσεων το δεύτερο εξάμηνο του 2014. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ένας έστω και μικρός πυρήνας επιχειρήσεων που μπορούν να αντισταθούν στην οικονομική κρίση και να αναπτυχθούν στοχεύοντας στην επιβίωση τους και στο μακροχρόνιο ορίζοντα.

Ένα ακόμα ερώτημα ήταν αυτό για το επίπεδο της ρευστότητας . Η πορεία των απαντήσεων και σε αυτή την περίπτωση είναι όμοια με αυτή των άλλων ερωτημάτων. Αρχίζοντας από το δεύτερο εξάμηνο του 2011 με το 85,9% να απαντά ότι έχει μειωθεί η ρευστότητα των επιχειρήσεών και συνεχίζεται τα επόμενα έτη να είναι πλειοψηφικά ίδια φτάνοντας στο δεύτερο εξάμηνο του 2014 να έχει μειωθεί στο 62,4%. Η συγκεκριμένη μείωση , που είναι η μικρότερη σε σχέση με όλα τα προηγούμενα ερωτήματα, υπογραμμίζει την ύπαρξη ενός καίριου ζητήματος και τα προβλήματα χρηματοδότησης που έχουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις . Το γεγονός αυτό, της περιορισμένης ρευστότητας και των περιορισμένων χρηματοδοτικών λύσεων για αυτές , ίσως να συσχετίζεται με το ερώτημα περί επενδύσεων και τα χαμηλά ποσοστά επιχειρήσεων που επενδύουν .

2.2.1 Σε έρευνα διαπιστώνονται τα εξής

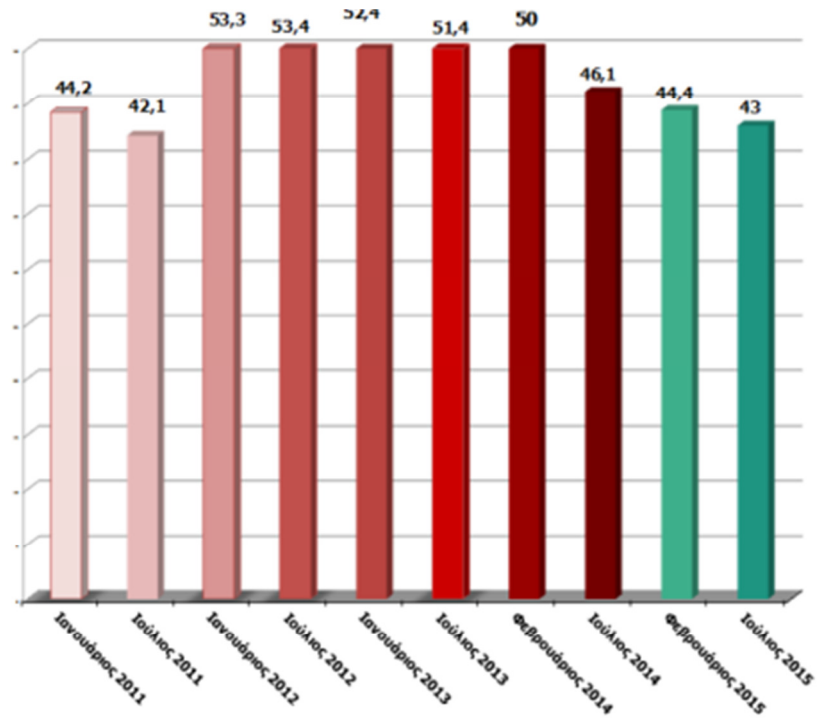
Μία στις 5 επιχειρήσεις (20,9%) θεωρεί πολύ πιθανό να προχωρήσει σε κλείσιμο το επόμενο διάστημα. Αυτό υπολογίζεται σε 175.000 επιχειρήσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ποσοστό αυτό, σχεδόν διπλασιάστηκε σε σχέση με το αντίστοιχο το Μάιο του 2010 (11,7%). Επιπλέον θα πρέπει να σημειωθεί ότι άλλες σχεδόν 200.000 επιχειρήσεις (23,5%), δηλώνουν δυσκολίες συνέχειας της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Εκτιμώντας όλα τα παραπάνω και με ένα μετριοπαθές σενάριο, υπολογίζεται ότι χάθηκαν πάνω από 300.000 θέσεις απασχόλησης μέχρι το τέλος του 2012.

Μικρό Μεσαίες Επιχειρήσεις (2010-2015)

		ΙΟΥΛ.	ΦΕΒ.	ΙΟΥΛ.	ΦΕΒ.	ΙΟΥΛ.	ΙΑΝ.	ΙΟΥΛ.	ΙΑΝ.	ΙΟΥΛ.	ΙΑΝ.	ΙΟΥΛ.	ΦΕΒ.
		2015	2015	2014	2014	2013	2013	2012	2012	2011	2011	2010	2010
ΠΑΡΑΓΩΓΕΙΣ	Μείωση	77,1	58,9	67,8	71,2	77,8	83,3	85,4	83,5	79,6	79,5	76,1	70,1
	Οα μισάθι περισσότερο	68,9	35,7	54,6	54,6	68,0	63,8	64,3	77,3	63,8	70,8	64,4	54,1
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	Μείωση	49,8	38,6	34,8	45,9	35,3	47,0	37,4	37,6	41,5	45,3	52,3	40,7
	Οα μισάθι περισσότερο	46,6	25,7	31,0	39	34,1	41,5	33,1	40,5	34,6	43,2	47,5	33,6
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	Μείωση	11	9,6	8,6	13	12,3	16,6	18,7	20,1	20,4	24,1	21,9	21,1
	Οα μισάθι περισσότερο	23,4	13,7	10,9	12,4	16,5	13,1	13,8	16,4	17,6	18,3	21,2	15,3

		ΙΟΥΛ.	ΦΕΒ.	ΙΟΥΛ.	ΦΕΒ.	ΙΟΥΛ.	ΙΑΝ.	ΙΟΥΛ.	ΙΑΝ.	ΙΟΥΛ.	ΙΑΝ.	ΙΟΥΛ.	ΦΕΒ.
		2015	2015	2014	2014	2013	2013	2012	2012	2011	2011	2010	2010
ΤΖΙΡΟΙ	Μείωση	74,8	53,2	64,3	66,6	75,8	81,1	85	82,5	80,0	80,2	77,8	70,7
	Οα μισάθι περισσότερο	68,7	33,1	54,1	53,8	67,3	63,0	62,3	78,6	64,7	70,0	65,6	53,2
ΖΗΤΗΣΗ	Μείωση	75,4	55,2	64,4	66	74,6	78,7	83,1	82,0	77,9	78,3	77,0	71,1
	Οα μισάθι περισσότερο	67,3	33,7	54,6	52,4	66,9	62,4	63,1	76,5	62,8	70,5	63,8	52,2
ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑ	Μείωση	81,7	62,4	72,8	76,3	81,7	85,0	86,5	85,9	82,6	84,3	79,0	74,7
	Οα μισάθι περισσότερο	71	36,9	56,5	56,2	69,8	66,5	64,7	79,9	64,7	74,3	66,9	55,5

2.2.2 Σχεδιάγραμμα από το ΙΜΕ ΓΣΒΕΕ για το (2010-2015) σε έρευνα για το αν έχουν αναγκαστεί έστω και περιστασιακά να μειώσουν ώρες ή ημέρες εργασίας σε κάποιους υπαλλήλους

2.3 Αποτελέσματα έρευνας της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και τρόποι αντίδρασης

Το μεγαλύτερο πλήγμα στην απασχόληση είχαν οι μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, σύμφωνα με έρευνα συγκυρίας για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος με βάση τα ευρήματα της έρευνας, στο διάστημα 2008-2014 χάθηκαν 880.000 θέσεις εργασίας σε όλους τους κλάδους των μικρομεσαίων. Από αυτές, οι 600.000 θέσεις εργασίας εξαφανίστηκαν από τις μικρές επιχειρήσεις, δηλαδή αυτές που απασχολούν 1-9 άτομα. Όσο για τις αλλαγές που έγιναν στο εργασιακό νομοθετικό πλαίσιο, ευνοημένες δηλώνουν οι μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ σχεδόν έξι στις δέκα μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως μεγέθους ζητούν μείωση των εργοδοτικών εισφορών και μεγαλύτερη ευελιξία στο ωράριο εργασίας. Με βάση τα ευρήματα της ΕτΕ, κατά τη διάρκεια της κρίσης χάθηκε το ένα τέταρτο της απασχόλησης δηλαδή περίπου 880.000 θέσεις εργασίας. Οι μεγαλύτερες απώλειες σημειώθηκαν στους κλάδους κατασκευών και βιομηχανίας (55% και 35% αντίστοιχα), ενώ το εμπόριο περιορίστηκε κατά 20%. Την μικρότερη πτώση παρουσίασαν οι επιχειρήσεις υπηρεσιών (μείωση της απασχόλησης κατά 15%), ωστόσο αυτή είχε σημαντική επίδραση στη συνολική απασχόληση, δεδομένου ότι στο συγκεκριμένο κλάδο απασχολούνται διαχρονικά σχεδόν οι μισοί εργαζόμενοι του εταιρικού τομέα. Η έρευνα επιβεβαιώνει το ότι οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν τη «ραχοκοκαλιά» της ελληνικής οικονομίας, καθώς η έντονη παρουσία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον εταιρικό τομέα επιβεβαιώνεται από το μερίδιό τους στη συνολική απασχόληση, που φθάνει το 80% το 2013 (60% για τις μικρές και 20% για τις μεσαίες επιχειρήσεις). Ακόμα μεγαλύτερη είναι η συγκέντρωσή στους κλάδους εμπορίου και κατασκευών (της τάξης του 90%). Να σημειωθεί ότι στο δείγμα 1.000 επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα συγκυρίας, δεν περιλαμβάνονται οι τομείς γεωργίας-αλιείας, ορυχείων, ηλεκτρικού ρεύματος και χρέμα/κών υπηρεσιών, ενώ εξαιρούνται και οι υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα.

Ο ευρύτερος κλάδος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχει υποστεί μείωση απασχόλησης της τάξης του 30% (820.000 θέσεις εργασίας), έναντι μόλις 10% των μεγάλων, ενώ σημειώνεται ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις εμπορίου και υπηρεσιών κατάφεραν να διατηρήσουν

σταθερή την απασχόλησή τους στο διάστημα 2008-2013. Εστιάζοντας στην απασχόληση ανά μέγεθος επιχειρήσεων διαπιστώνουμε πως το 70% της πτώσης εντοπίζεται στις μικρές επιχειρήσεις, από τις οποίες χάθηκαν 600.000 θέσεις εργασίας. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η μείωση του μέσου μισθού ανά εργαζόμενο σε συνδυασμό με τις απολύσεις κατάφεραν να συγκρατήσουν το κόστος εργασίας σε ένα σταθερό ποσοστό των εσόδων (27% των εσόδων το 2014 από 29% το 2007). Η εξέλιξη αυτή αποτελεί θετικό σημάδι αναδιάρθρωσης, ειδικά στην τρέχουσα συγκυρία κατάρρευσης των εσόδων των ΜμΕ. Ο περιορισμός του κόστους εργασίας κατά περίπου 50% επιτεύχθηκε μέσω μείωσης του μέσου μισθού ανά εργαζόμενο, που συνέβαλε στη μείωση του κόστους εργασίας κατά 38%, μέσω μείωσης του αριθμού απασχολούμενων, η οποία οδήγησε σε μείωση του κόστους εργασίας κατά 12%. Επιπλέον, οι ΜμΕ φαίνεται να πέτυχαν παρόμοια συγκράτηση με τα μισθολογικά έξοδα τους αλλά και για τα μη μισθολογικά τους έξοδα, καθώς η δομή του κόστους τους έμεινε σταθερή. Αν και τα τρία τέταρτα των ΜμΕ προχώρησαν σε μεταβολές του μισθολογικού κόστους κατά την προηγούμενη πενταετία, πάνω από το 50% δεν σκοπεύει να μεταβάλλει το μισθολογικό του κόστος κατά το επόμενο έτος. Περίπου μία στις τέσσερις μικρομεσαίες κατέφυγε σε απολύσεις και μειώσεις μισθών κατά την προηγούμενη πενταετία, ενώ 21% ήταν μετέβαλες μόνο στους μισθούς και 15% άλλαξε μόνο τον αριθμό των εργαζομένων. Ο μέσος αριθμός εργαζομένων ανά επιχείρηση έχει μειωθεί κατά 25% την τελευταία πενταετία (σε 20 άτομα το 2012 από 27 το 2007). Οι μικρές επιχειρήσεις φαίνεται να είναι πιο ευάλωτες, με πτώση της μέσης απασχόλησης κατά 40% (6 εργαζόμενοι το 2012 από 10 το 2007), έναντι 23% για τις μεσαίες (34 εργαζόμενοι. Το 2012 από 44 το 2007). Οι μεγαλύτερες απώλειες παρατηρήθηκαν στον κλάδο κατασκευαστικών ΜμΕ, όπου το επίπεδο απασχόλησης ανά επιχείρηση περιορίστηκε στο μισό κατά την τελευταία πενταετία, ενώ μεγαλύτερες ήταν οι αντιστάσεις του κλάδου υπηρεσιών, όπου η απασχόληση ανά επιχείρηση μειώθηκε κατά μόλις 5%. Η πτώση της απασχόλησης φαίνεται να συνοδεύτηκε από αναδιάρθρωση της αγοράς εργασίας σε ΜμΕ. Σημειώθηκε αύξηση στη συνεισφορά της μερικής απασχόλησης που έφτασε στο 11% τον αριθμό 42 των εργαζομένων το 2012, από 4% το 2007. Επιπλέον, λόγω της δυσμενούς συγκυρίας, το 45% των ΜμΕ αναγκάστηκε να καθυστερήσει την καταβολή μισθών την τελευταία διετία, με μέση καθυστέρηση 1,5

μήνα. Το 60% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων θεωρεί ότι οι νομοθετικές ρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν στην αγορά εργασίας την τελευταία τριετία φάνηκαν χρήσιμες. Περισσότερο φαίνεται να επωφελήθηκαν οι μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ μόνο το 27% των μικρότερων ΜμΕ θεωρεί ότι βοηθήθηκε σε κάποιο βαθμό από τις πρόσφατες νομοθετικές μεταρρυθμίσεις. Ως αποτελεσματικότερο μέτρο, οι ΜμΕ ξεχωρίζουν τη μείωση των εργοδοτικών εισφορών, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων θεωρεί ότι μπορεί να ενισχυθεί από περαιτέρω νομοθετικές ρυθμίσεις στην αγορά εργασίας σε ποσοστό που φτάνει το 60% ακόμα και για τις πιο μικρές ΜμΕ.

Οι κύριοι τομείς που προτείνουν για περαιτέρω μεταρρύθμιση είναι η μείωση των εργοδοτικών εισφορών, η καθιέρωση ευέλικτων ωραρίων, η μείωση του κόστους των απολύσεων και οι μεταβολές στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η πλειοψηφία των ΜμΕ προχώρησε σε μείωση της απασχόλησης κατά την τελευταία επταετία, ωστόσο το 17% των ΜμΕ επέλεξε καθαρή αύξηση της απασχόλησης στο ίδιο διάστημα (με το 7% των ΜμΕ να αυξάνει την απασχόλησή του πάνω από 50%). Η πλειοψηφία (τα $\frac{3}{4}$) των επιχειρήσεων που αύξησαν την απασχόληση είναι μεσαίες επιχειρήσεις, ενώ συγκεκριμένοι κλάδοι δε ξεχωρίζουν από τις ΜμΕ που αύξησαν την απασχόληση, το 70% το οποίο κατάφερε να μην αυξήσει παράλληλα το μισθολογικό του κόστος (40% το μείωσε και 30% το διατήρησε σταθερό). Το 80% των εταιρειών που αύξησαν την απασχόληση και μείωσαν το μισθολογικό κόστος το κατάφερε μέσω απολύσεων και επαναπροσλήψεων εργαζομένων με χαμηλότερο μισθό. Γενικότερα, η στρατηγική κάλυψης του κενού απολύσεων με πρόσληψη νέων εργαζομένων με χαμηλότερες απολαβές εφαρμόστηκε σε ποσοστό 53% (από τις ΜμΕ που αύξησαν την απασχόληση κατά τη διάρκεια της πενταετίας), έναντι περίπου 16% εκείνων που μείωσαν απασχόληση στο ίδιο διάστημα. Οι ΜμΕ που αύξησαν την απασχόληση κατάφεραν να επιτύχουν ένα διπλό στόχο: κέρδισαν μερίδιο αγοράς έναντι των εταιρειών που ακολούθησαν περιοριστικές πολιτικές απασχόλησης και κατάφεραν να διατηρήσουν την υψηλότερη παραγωγικότητα (προσαρμοσμένη για μισθούς) που είχαν και πριν την κρίση. Οι επιχειρήσεις που αύξησαν απασχόληση παραμένουν το πιο υγιές κομμάτι των ΜμΕ, με σημαντικά πιο αναπτυξιακούς στόχους (51% αυτών στοχεύει σε ανάπτυξη, έναντι 24% για τις ΜμΕ που μείωσαν απασχόληση) και υψηλότερη αντοχή στην κρίση (18 μήνες, έναντι 14

μήνες για τις λοιπές ΜμΕ). Μετά τις αναδιαρθρώσεις στην αγορά εργασίας της προηγούμενης πενταετίας, οι ΜμΕ δείχνουν μια τάση σταθεροποίησης της απασχόλησης. Συγκεκριμένα, το 60% δηλώνει ότι έχει όσο προσωπικό χρειάζεται, ενώ μόλις το 20% συνεχίζει να απασχολεί πλεονάζον προσωπικό. Αντίστοιχα (της τάξης του 20%) είναι τα ποσοστά των ΜμΕ που σκοπεύουν να μεταβάλουν τον αριθμό απασχολούμενων το επόμενο έτος με σκοπό τον περιορισμό του κόστους εργασίας τους. Μια σύγκριση των προσδοκιών αυτών με την πραγματοποιηθείσα κατάσταση των τελευταίων ετών (όπου 44% των ΜμΕ προχώρησε σε μείωση κόστους εργασίας μέσω απολύσεων) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο κομμάτι των ανακατατάξεων στην αγορά εργασίας των ΜμΕ έχει ήδη πραγματοποιηθεί. Ενδεικτικό των συνθηκών ασφυξίας που βιώνουν οι Έλληνες έμποροι είναι η βουτιά κατά 90% στον τζίρο τους την τελευταία πενταετία. Το 60% των μικρότερων επιχειρήσεων δεν μπορεί να δανειστεί, οι απολύσεις φθάνουν και το 40%, ενώ η μείωση των μισθών αγγίζει το 42%. Όλα αυτά προκύπτουν από την εξαμηνιαία έκθεση οικονομικής συγκυρίας της Εθνικής Τράπεζας, με τα στοιχεία να αποτυπώνουν όλη την έκταση της κρίσης που έπληξε κυρίως επιχειρήσεις που θεωρούνται η ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας. Η μέση απασχόληση σε όλους τους κλάδους της οικονομίας έχει μειωθεί κατά 25%, με τα χειρότερα ποσοστά στον κλάδο των κατασκευών, όπου η απώλεια θέσεων εργασίας ήταν 52%. Παράλληλα σημειώθηκε κατακόρυφη πτώση των μισθών. Συγκεκριμένα, ο μέσος ετήσιος μισθός μειώθηκε κατά 28% την προηγούμενη πενταετία (42% στις μικρές και 17% στις μεσαίες επιχειρήσεις), με τη μεγαλύτερη πτώση στις υπηρεσίες (κατά 47%) και τη μικρότερη στη βιομηχανία (κατά 11%). Επίσης, σύμφωνα με την έκθεση, εντονότερη πτώση κύκλου εργασιών έχει δεχθεί ο κλάδος εμπορίας αυτοκινήτων (71% κατά την περίοδο 2007-2012) και ο κλάδος κατασκευών (70% κατά την αντίστοιχη περίοδο). Υπό αυτές τις συνθήκες, η παραγωγικότητα έχει περιοριστεί κατά 12% την προηγούμενη πενταετία, με τη μεγαλύτερη πτώση στο εμπόριο (κατά 18%) και μικρή άνοδο στη βιομηχανία (κατά 3%) κυρίως λόγω εξωστρέφειας. Σε ότι αφορά τον τζίρο, σωρευτικά την τελευταία πενταετία έχει συρρικνωθεί κατά 50%, ενώ στις μικρές επιχειρήσεις έφτασε ακόμα και το 90%.

http://www.heliachamber.gr/iliimages/erevna_ete_F19842.pdf

2.4 Λιανικό εμπόριο ειδών ένδυσης και υπόδησης

Οι κλάδοι αυτοί βρίσκονται στην χώρα μας σε ύφεση. Η παραγωγή έχει μειωθεί όπως και οι παραγγελίες και το λιανικό εμπόριο πλήττεται άμεσα λόγω των αρνητικών οικονομικών καταστάσεων. Βασικό χαρακτηριστικό του κλάδου αποτελεί η συρρίκνωση της εγχώριας παραγωγής, λόγω υψηλού ανταγωνισμού από χαμηλού κόστους εισαγόμενα προϊόντα, έλλειψης πρώτων υλών και υψηλού εργατικού κόστους. Η πτώση της παραγωγής έχει αποτυπωθεί στο κλείσιμο επιχειρήσεων, στην απόφαση μεταφοράς σε παραγωγικές μονάδες στο εξωτερικό (π.χ. Βαλκάνια, Ασία), καθώς και στη στροφή στις εισαγωγές. Η κατανάλωση στην ένδυση όπως ήταν αναμενόμενο επηρεάστηκε σημαντικά από την κρίση, γεγονός που οδήγησε αλυσιδωτά σε μείωση παραγγελιών και πωλήσεων.

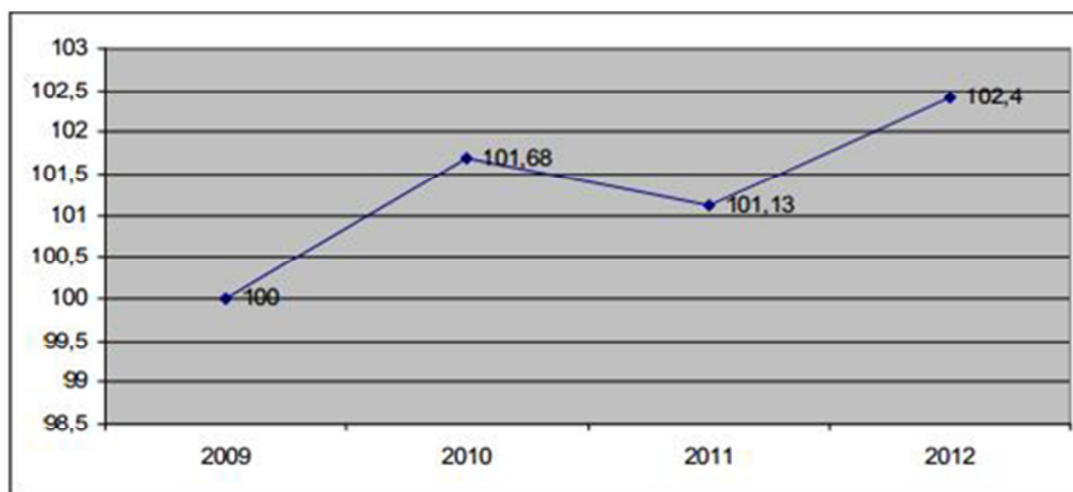
Παράλληλα, όλη αυτή η δύσκολη οικονομική κατάσταση οδήγησε σε επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής των υποχρεώσεων των πελατών αλλά και σε εκτίναξη των ακάλυπτων επιταγών. Το εκρηκτικό μείγμα ολοκληρώθηκε από τη μεγάλη μείωση του δανεισμού από το τραπεζικό σύστημα, γεγονός που σε συνδυασμό με την αύξηση του κόστους δανεισμού οδήγησε πολλές επιχειρήσεις σε ασφυξία ρευστότητας και αρκετές σε κλείσιμο. Το 2009 η παραγωγή στην ένδυση σημείωσε πτώση κατά 20%, ο κύκλος εργασιών μειώθηκε κατά 17%, ενώ μείωση 17% καταγράφηκε στις νέες παραγγελίες. Επίσης, οι εξαγωγές σημείωσαν πτώση κατά 19% και οι εισαγωγές κατά 10%. Τα κυριότερα προβλήματα του κλάδου αναγνωρίζονται:

- Μειώθηκε η αγοραστική δύναμη
- Ανάπτυξη του παραεμπορίου και των πλαστών προϊόντων

<http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3326/TO%20ΛΙΑΝΙΚΟ%20ΕΜΠΟΡΙΟ%20ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ%20ΣΤΗΝ%20ΕΛΛΑΔΑ-%20ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ%20ΜΕΛΕΤΗ%20ΑΓΟΡΑΣ..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2.4.1 Εξέλιξη επιπέδου τιμών στον κλάδο ένδυσης και υπόδησης

Ο κλάδος ένδυσης και υπόδησης στο λιανικό εμπόριο αποτελείται από εμπορικές επιχειρήσεις διαφορετικού μεγέθους, νομικής μορφής και τύπου καταστήματος, οι οποίες συγκεντρώνουν το 16,7% των εμπορικών επιχειρήσεων στη χώρα. Το ποσοστό συγκέντρωσης των επιχειρήσεων ένδυσης και υπόδησης αποτελεί μαζί με τις επιχειρήσεις λιανικής τροφίμων, το μεγαλύτερο σε σύγκριση με όλες τις άλλες κατηγορίες υποκλάδων. Στην παρούσα παράγραφο παρουσιάζεται η εξέλιξη του επιπέδου τιμών στον κλάδο σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ και στη συνέχεια θα αναλυθούν τα αποτελέσματα της τιμοληψίας στις μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις όπως διενεργήθηκε από το ΙΝ.ΕΜ.Υ. Οι τιμές στον κλάδο Ένδυσης και Υπόδησης σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ αποτυπώνει τη διαχρονική μεταβολή του επιπέδου των τιμών, εκδίδει σε μηνιαία βάση τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για το σύνολο της οικονομίας αλλά και για τις επιμέρους κατηγορίες αγαθών.

Μέσος ετήσιος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) για την ένδυση υπόδηση 2009 – 2012, Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σύμφωνα πάντα με στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, ο μέσος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή για την κατηγορία «Ένδυση – Υπόδηση» κατά τη διάρκεια της τριετίας 2010-2012, εμφάνισε αρχικά μείωση με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί από τις 101,68 μονάδες το 2010 στις 101,13 μονάδες το έτος 2011 ενώ για το έτος 2012 ανήλθε στις 102,40 αυξανόμενος κατά 1,27% σε σχέση με το 2011. Η σωρευτική μεταβολή του εν λόγω δείκτη για την τριετία 2010-2012 κυμαίνεται στο 0,71%.

	2010/2009	2011/2010	2012/2011
Ποσοστιαία μεταβολή κύκλου εργασιών λιανικού εμπορίου ένδυσης - υπόδησης	-10,5%	-19,8%	-19,6%

Πίνακας 1 Ποσοστιαία μεταβολή κύκλου εργασιών (2010-2012) Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία στοιχείων INEMY-ΕΣΕΕ

Η σωρευτική υποχώρηση του κύκλου εργασιών την περίοδο 2010 – 2012 όπως παρουσιάζεται το Πίνακα 1, ανήλθε σε 35,5%. Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο τζίρος που καταγράφεται και η μεταβολή του από την ΕΛΣΤΑΤ αναφέρεται όπως και στην έρευνα των τιμών σε επιχειρήσεων με τζίρο άνω των 200.000 ευρώ. Έτσι λοιπόν, φαίνεται ότι οι συγκεκριμένες εμπορικές επιχειρήσεις δέχονται όπως ήταν αναμενόμενο ισχυρές πιέσεις από την οικονομική ύφεση στον κύκλο εργασιών τους αλλά οι τιμές των προϊόντων που διαθέτουν παρουσιάζουν αυξητικές τάσεις.

<http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3326/TO%20ΛΙΑΝΙΚΟ%20ΕΜΠΟΡΙΟ%20ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ%20ΣΤΗΝ%20ΕΛΛΑΔΑ-%20ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ%20ΜΕΛΕΤΗ%20ΑΓΟΡΑΣ..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

2.4.2 Η μεταβολή του επιπέδου των τιμών στα είδη ένδυσης στις μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις

Τα αποτελέσματα της έρευνας του INEMY-ΕΣΕΕ σχετικά με τις μεταβολές του επιπέδου των τιμών σε συγκεκριμένα είδη ένδυσης, αναφέρονται αποκλειστικά στις εμπορικές επιχειρήσεις με τζίρο κάτω των 200.000 ευρώ. Σε όλα ανεξαιρέτως τα είδη οι τιμές υποχωρούν σε ετήσια βάση κατά τη διάρκεια της περιόδου 2010-2012, γεγονός που επιβεβαιώνει τις θέσεις των μικρομεσαίων εμπόρων περί συρρίκνωσης του περιθωρίου κέρδους τους και συμπίεσης της τιμής διάθεσης του προϊόντος στον τελικό καταναλωτή

Είδος ένδυσης- υπόδησης/ Περίοδος	2011 (ΑΤ)- 2012 (ΑΤ)	2010 (ΑΤ)- 2011 (ΑΤ)	Σωρευτικά 2010 (ΑΤ) -2012 (ΑΤ)
Ένδυση	-22,0	-9,4	-29,4
Παιδική Ένδυση	-9,1	-7,9	-16,3
Ανδρική Ένδυση	-23,0	-6,3	-27,9
Γυναικεία Ένδυση	-24,5	-12,7	-34,1
Εσώρουχα	-18,2	-7,7	-24,6
Υπόδηση	-17,1	-5,9	-22,0
Παιδικό υπόδημα	-16,6	-3,7	-19,7
Ανδρικό Υπόδημα	-19,8	-7,4	-25,8
Γυναικείο Υπόδημα	-16,5	-6,3	-21,8
Ένδυση-Υπόδηση	-21,3	-8,9	-28,2

Πίνακας 2 Ποσοστιαία (%) μεταβολή επιπέδου τιμών στον κλάδο ένδυσης σε επιχειρήσεις με ΚΕ < 200.000€. ΙΝΕΜΥ-ΕΣΣΕ

Οι τιμές του Πίνακα 2 αναφέρονται στον τομέα Ένδυσης την περίοδο 2010-2012 και έχουν προκύψει από πρωτογενή έρευνα (τιμοληψίας). Ως αρχικές τιμές (ΑΤ) θεωρούνται εκείνες που παρουσιάζονται στο καρτελάκι του προϊόντος ή στη βιτρίνα του καταστήματος.

Είδος ένδυσης/ Περίοδος	2011 (ΑΤ)- 2012 (ΠΤΤ)	2011 (ΠΤΤ) 2012 (ΠΤΤ)	2012 (ΑΤ)- 2012 (ΠΤΤ)	2011 (ΑΤ)- 2011 (ΠΤΤ)	Σωρευτικά 2010 (ΑΤ)-2012 (ΠΤΤ)
Ένδυση	-31,7	-23,5	-12,4	-10,7	-38,1
Παιδική Ένδυση	-15,6	-9,4	-7,2	-6,9	-22,3
Ανδρική Ένδυση	-34,5	-27,3	-14,9	-9,9	-38,6
Γυναικεία Ένδυση	-33,5	-24,7	-11,8	-11,7	-41,9
Εσώρουχα	-27,1	-18,5	-10,8	-10,5	-32,7
Υπόδηση	-24,8	-20,1	-9,3	-5,9	-29,3
Παιδικό υπόδημα	-31,4	-21,8	-17,7	-12,2	-33,9
Ανδρικό Υπόδημα	-25,7	-21,2	-7,3	-5,6	-31,2
Γυναικείο Υπόδημα	-21,9	-19,2	-6,5	-3,4	-26,9
Ένδυση- Υπόδηση	-30,6	-23,0	-11,9	-9,9	-36,8

Πίνακας 3: Ποσοστιαία (%) μεταβολή επιπέδου τιμών (ΑΤ) και πραγματικών τελικών τιμών (ΠΤΤ) στον τομέα

Ένδυσης ανά είδος ένδυσης την περίοδο 2010-2012. Πηγή: Έρευνα INEMY-ΕΣΣΕΕ

Ο Πίνακας 3 παρουσιάζει τις ποσοστιαίες μεταβολές του επιπέδου των τιμών λαμβάνοντας υπόψη και την πραγματική τελική τιμή (ΠΤΤ), δηλαδή την τιμή που τελικά καταβάλλουν οι καταναλωτές στο ταμείο, αφού έχει προηγηθεί η σχετική διαπραγμάτευση («παζάρεμα»). Αναφορικά με τον τζίρο των μικρών αυτών επιχειρήσεων είναι πολύ

δύσκολο να εκτιμηθεί ακριβώς διότι δεν υπάρχει επίσημη καταγραφή. Παρ' όλα αυτά, οι πρωτογενείς έρευνες του INEMY, δείχνουν ότι στο σύνολο του λιανικού εμπορίου οι μικρές επιχειρήσεις παρουσίασαν μείωση τζίρου της τάξης του 55% συσσωρευτικά από το 2009 έως σήμερα ενώ για το 2013 κάνει λόγο για απώλειες τζίρου ύψους 30%.

Σε αυτή την περίπτωση, και σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της τιμοληψίας του INEMY, αναδεικνύεται έντονα η προσαρμογή της τιμολογιακής πολιτικής των μικρών επιχειρήσεων στις αυξανόμενες πιέσεις του τζίρου τους, επιβεβαιώνοντας τις υποθέσεις εργασίας.

Πρώτα συμπεράσματα της διαμόρφωση των τιμών στις επιχειρήσεις ένδυσης με τζίρο κατά των 200.000 ευρώ:

- Οι μικροί μειώνουν τις τιμές
- οι μεγάλοι τις «αυξομειώνουν» με προσφορές

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει μεγάλη υποχώρηση των τιμών στον τομέα ένδυσης στα καταστήματα μικρού μεγέθους, μίας τάξης η οποία ενισχύεται ακόμη περισσότερο αν ληφθεί υπόψη η διαμόρφωση της τιμής κατόπιν σχετικής διαπραγμάτευσης. Τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας της ΕΣΕΕ στον τομέα της ένδυσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής (Καθημερινή, 2013):

- Οι τιμές σε προϊόντα ένδυσης το 2012 έχουν υποχωρήσει σε αξιοσημείωτο βαθμό σε σχέση με το 2011 (-21,3%).
- Η τελική τιμή πώλησης του αγαθού διαφέρει σε σημαντικό βαθμό από την αναγραφόμενη τιμή αφού ο καταναλωτής δεν αγοράζει πλέον εάν δεν επιτύχει πρώτα περαιτέρω μείωση στην τιμή (τιμή ταμείου κατόπιν διαπραγμάτευσης). Η σύγκριση μεταξύ της τιμής ταμείου (αναγραφόμενης) του 2012 και του 2011 αναδεικνύει την μεγάλη πτώση των τιμών.
- Σε σχέση με το 2011 η διαπραγμάτευση (το παζάρι) της τιμής έχει λάβει σχεδόν καθολικό χαρακτήρα, ακόμα και σε προϊόντα με εξαιρετικά χαμηλές τιμές. (π.χ. αξίας 3 ευρώ). Μάλιστα ακόμη και στη νέα χαμηλότερη τιμή που πετυχαίνουν οι καταναλωτές κατόπιν διαπραγμάτευσης (παζάρι) ζητούν απόδειξη.

- Η επιβολή μιας σειράς νέων φόρων στις επιχειρήσεις επιδείνωσε σε σημαντικό βαθμό τα αποτελέσματά τους. Παρά την πίεση όμως, οι επιχειρήσεις προσπάθησαν όχι μόνο να απορροφήσουν τις αυξήσεις των τιμών αλλά και να τις ελαττώσουν, ώστε να διατηρήσουν, μέρος έστω, του κύκλου εργασιών τους.
- Στις περισσότερες περιπτώσεις οι έμποροι προχωρούν σε ειδικές προσφορές με πολύ χαμηλές τιμές, οι οποίες όσο περνάει ο καιρός και βαθαίνει η κρίση τείνουν να γίνουν μόνιμος τρόπος προσέλκυσης πελατών.
- Η σωρευτική συρρίκνωση του κύκλου εργασιών των μικρομεσαίων εμπορικών επιχειρήσεων για την περίοδο 2010 –2012, κυμαίνεται μεταξύ 40%-60%, σύμφωνα με δηλώσεις των επιχειρηματιών, με κυριότερη αιτία της εν λόγω τάσης την μείωση του διαθέσιμου πραγματικού εισοδήματος των καταναλωτών, μία παράμετρος η οποία βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την περικοπή των εορταστικών δώρων στο δημόσιο τομέα. Δευτερευούσης σημασίας αλλά εξίσου σημαντικοί παράγοντες για την κατακόρυφη πτώση του τζίρου των επιχειρήσεων αποτελούν η αβεβαιότητα αναφορικά με τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις καθώς επίσης η έλλειψη ρευστότητας και η διακοπή πίστωσης από τους προμηθευτές, οι οποίοι πλέον επιθυμούν την εκ των προτέρων και εις ολόκληρων πληρωμή του εμπορεύματος.
- Οι μικρές επιχειρήσεις, όχι μόνο έχουν απορροφήσει τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) αλλά παράλληλα έχουν μειώσει το περιθώριο κέρδος τους προκειμένου να προσελκύσουν τους καταναλωτές, να συγκρατήσουν την πτώση του κύκλου εργασιών τους και τελικά να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες φορολογικές υποχρεώσεις, την στιγμή που το κόστος κτήσης - προμήθειας των προϊόντων τους παραμένει σταθερά υψηλό.
- Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η διερεύνηση του κατά πόσο είναι σε θέση τελικά οι μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις να επιτύχουν χαμηλό κόστος προμήθειας των προϊόντων τους (χονδρικές τιμές) ώστε με τη σειρά τους να έχουν τη δυνατότητα διαμόρφωσης χαμηλότερων τιμών στον τελικό καταναλωτή

Πηγή: Έρευνα INEMY-ΕΣΕΕ

Κεφάλαιο 3

Μεγάλες Βιομηχανικές Επιχειρήσεις

Βιομηχανία ονομάζεται η παραγωγή ενός αγαθού ή υπηρεσίας μέσα σε μία οικονομία. Παρόλο που η βιομηχανία αποτελεί μία ευρεία έννοια για κάθε είδος οικονομικής παραγωγής, στα οικονομικά και τον αστικό σχεδιασμό η βιομηχανία είναι συνώνυμη της δευτερογενούς παραγωγής, η οποία είναι το είδος της οικονομικής δραστηριότητας που ασχολείται με την κατασκευή αγαθών και προϊόντων.

Υπάρχουν τέσσερις βασικοί βιομηχανικοί οικονομικοί τομείς

1. ο πρωτογενής τομέας που αφορά κυρίως τη βιομηχανία εξαγωγής πρώτων υλών όπως η εξόρυξη και η γεωργία
2. ο δευτερογενής τομέας που αφορά την διύλιση, την κατασκευή και την παραγωγή
3. ο τριτογενής τομέας που ασχολείται με υπηρεσίες (όπως η νομική ή η ιατρική) και τη διανομή των αγαθών
4. ο τεταρτογενής τομέας ο οποίος είναι σχετικά νέος τύπος της γνωστικής βιομηχανίας που εστιάζει στην τεχνολογική έρευνα, σχεδιασμό και εξέλιξη, όπως ο προγραμματισμός ή βιοχημεία

Επίσης έχει προταθεί και ένας πεμπτογενής τομέας που θα περιλαμβάνει τις μη κερδοσκοπικές δραστηριότητες. Η οικονομία χωρίζεται επίσης δύο

τομείς, δημόσιο και ιδιωτικό, με τη βιομηχανία να κατατάσσεται συνήθως στον ιδιωτικό.

Κύριες ομάδες βιομηχανικών κλαδών είναι:

- Ενέργεια
- Ενδιάμεσα Αγαθά
- Κεφαλαιουχικά αγαθά
- Διαρκή καταναλωτικά αγαθά
- Μη διαρκή καταναλωτικά αγαθά

Κύριοι βιομηχανικοί κλάδοι:

- Ορυχεία – Λατομεία
- Μεταποιητικές βιομηχανίες
- Ηλεκτρισμός
- Παροχή Νερού

3.1 Οι επιπτώσεις της κρίσης στις μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις σύμφωνα με τις μελέτες του ΣΕΒ

3.1.1 Ανάλυση αποτελεσμάτων 2009

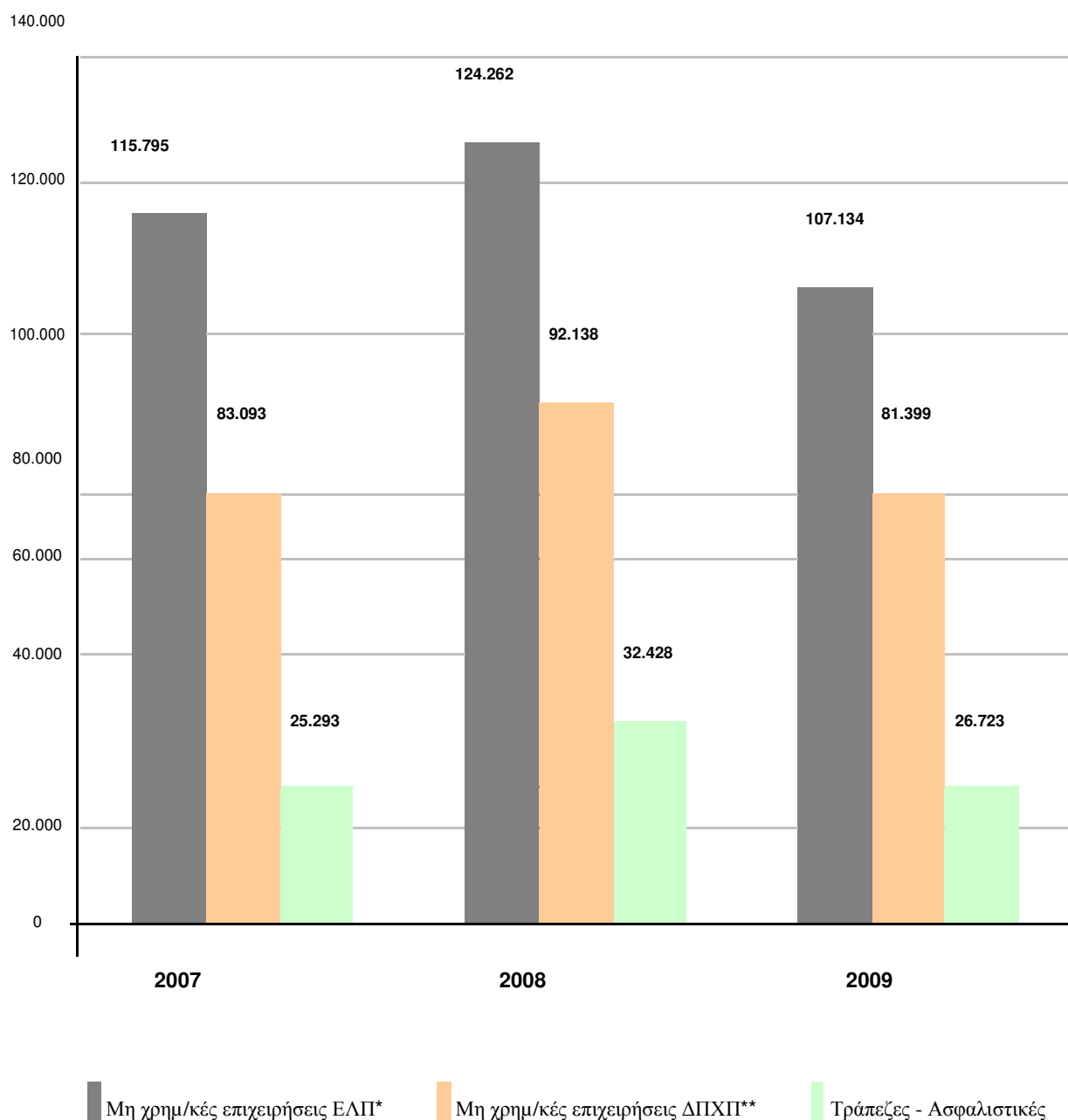
Το 2009 ξεκίνησε στην Ελλάδα η δραματική μείωση των καθαρών κερδών και των απασχολούμενων στις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, στο ποσοστό των επιχειρήσεων που εξετάζεται, το οποίο περιλαμβάνει σχεδόν το σύνολο των ΑΕ και ΕΠΕ, οι πωλήσεις διαμορφώθηκαν στα 215 περίπου δις ευρώ, έχοντας μειωθεί κατά 13,5% σε σχέση με το 2008 και τα καθαρά κέρδη προ φόρων μειώθηκαν κατά 34% φτάνοντας περίπου στα 4,4 δις ευρώ, ύστερα από μια επίσης μεγάλη μείωση το 2008 κατά 60%. Πιο έντονη ήταν η μείωση της απασχόλησης κατά 30%, η οποία σε απόλυτους αριθμούς μεταφράζεται σε απώλεια 300.000 περίπου θέσεων εργασίας, ενώ αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι το 40% του συνόλου των απασχολούμενων σε ΑΕ και ΕΠΕ εργάζονται σε ζημιωμένες ή οριακά κερδοφόρες επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, από την ανάλυση των ισολογισμών χρήσης του 2009 περίπου 35.000 επιχειρήσεων ΑΕ και ΕΠΕ από όλους τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, προκύπτει ότι:

- Το σύνολο των παγίων σε τιμές κτήσης αυξήθηκε κατά 3,78%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στους κλάδους άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου (87,24%) και παραγωγής προϊόντων καπνού (52,49%), ενώ οι μεγαλύτερες μειώσεις παρατηρούνται στους κλάδους κατασκευής αυτοκινήτων οχημάτων (-23,49%) και διάθεσης λυμάτων και απορριμμάτων (-20,78%).
- Το σύνολο των υποχρεώσεων αυξήθηκε κατά 3,09%. Ο κλάδος άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου ήταν οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη αύξηση (222,73%) και αμέσως μετά ο κλάδος έρευνας και ανάπτυξης (184,26%), που όμως σε απόλυτες τιμές είναι σε πολύ χαμηλό επίπεδο και οι επιχειρήσεις αυτού του κλάδου πολύ λίγες.

- Το 2009 μειώνονται τόσο οι πωλήσεις των εμποροβιομηχανικών επιχειρήσεων όσο και τα έσοδα των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Ωστόσο, η μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στις τράπεζες η οποία φτάνει το 18% (Διαγράμματα 1 και 2). Σημειώνεται ότι το 50% των πωλήσεων/εσόδων πραγματοποιήθηκε από εμποροβιομηχανικές επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμούς σύμφωνα με το ελληνικό λογιστικό σχέδιο και που αποτελούν το 96% των επιχειρήσεων του δείγματος. Το 38% των πωλήσεων/εσόδων πραγματοποιήθηκε από εμποροβιομηχανικές επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμούς με διεθνή λογιστικά πρότυπα και που αποτελούν το 5% των επιχειρήσεων του δείγματος, ενώ το υπόλοιπο 12% των πωλήσεων/εσόδων ανήκει σε τράπεζες και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν το 1% των επιχειρήσεων του δείγματος. (Διάγραμμα 3)

Διάγραμμα 1: Πωλήσεις/έσοδα (εκ. ευρώ)

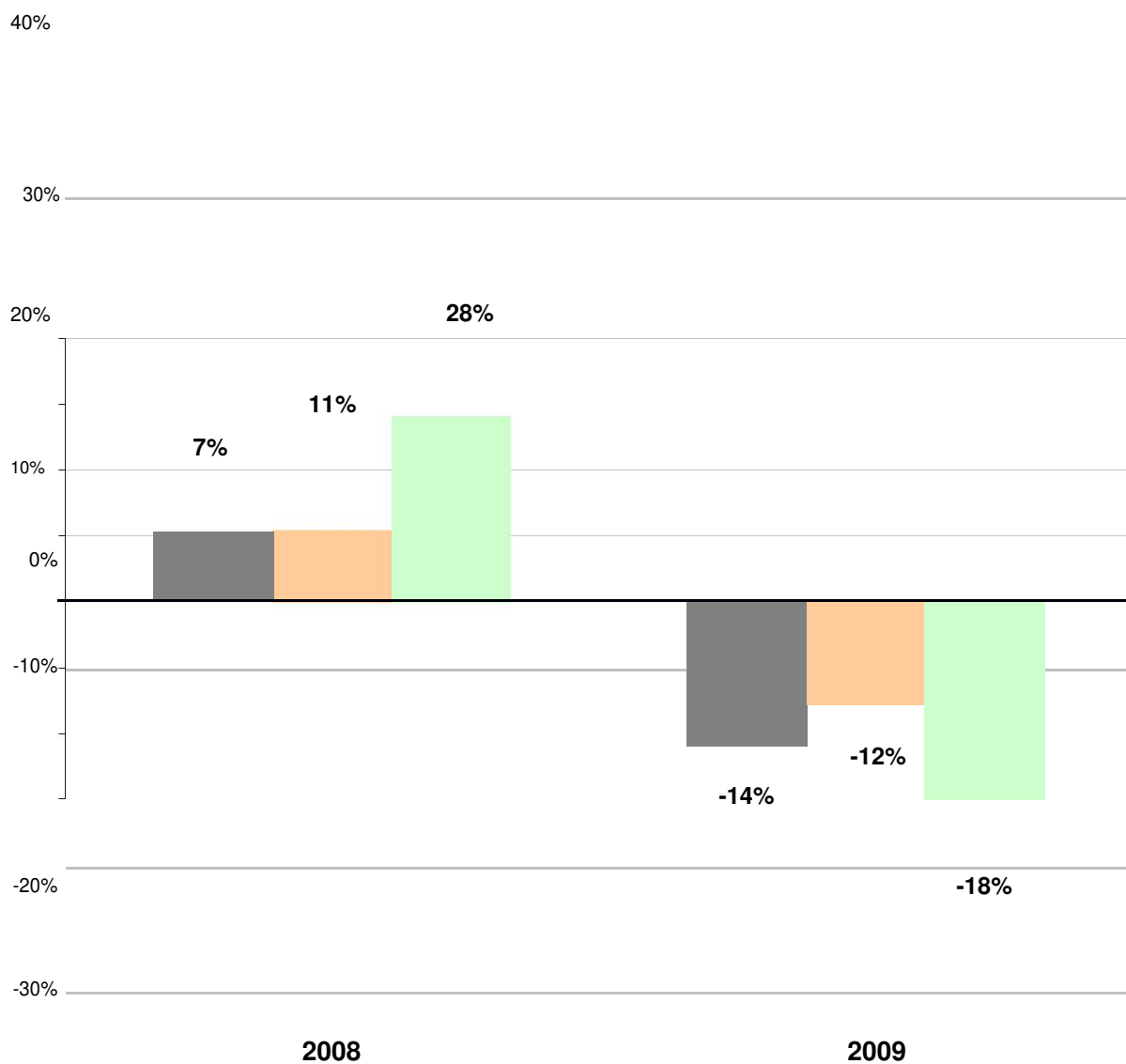

* **Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο**

* **Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα**

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Διάγραμμα 2: Μεταβολή πωλήσεων/εσόδων

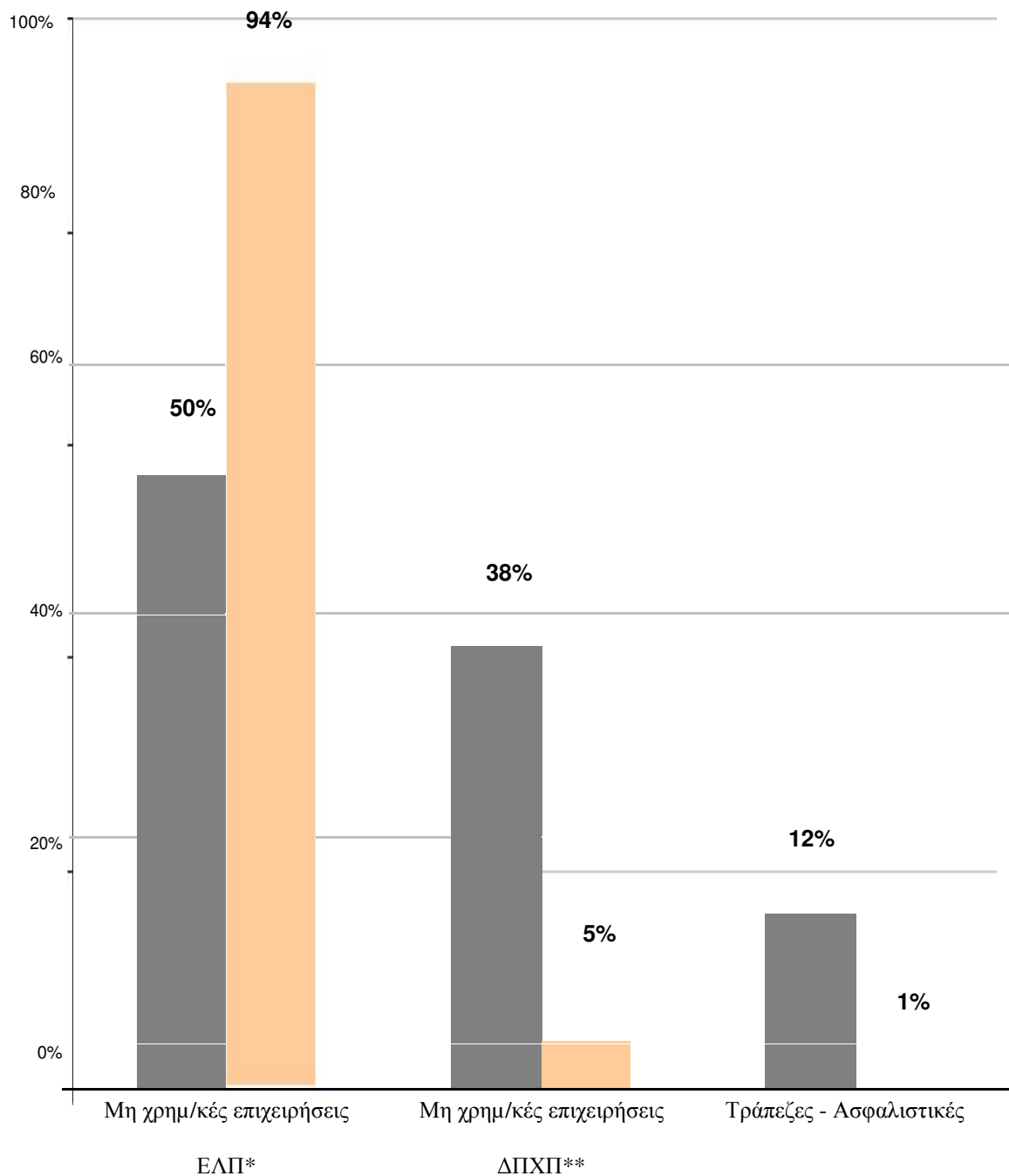
■ Μη χρημ/κές επιχειρήσεις ΕΛΠ* ■ Μη χρημ/κές επιχειρήσεις ΔΠΧΠ** ■ Τράπεζες - Ασφαλιστικές

* Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο

* Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Διάγραμμα 3: Πωλήσεις/έσοδα και επιχειρήσεις ανά κατηγορία ως % του συνόλου 2009

■ Πωλήσεις/έσοδα, % συνόλου πωλήσεων/εσόδων όλων των επιχειρήσεων ■ Αριθμός επιχειρήσεων, % όλων των επιχειρήσεων ICAP

- * Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο
- * Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του 2009, από το σύνολο των 56 κλάδων που εξετάζονται 20 κλάδοι εμφάνισαν ζημιές, ενώ 49 κλάδοι παρουσίασαν μείωση πωλήσεων/εσόδων, 52 μείωση μικτών κερδών και 29 μείωση καθαρών κερδών ή αύξηση ζημιών . Μόνο σε 7 κλάδους παρατηρείται αύξηση των κερδών και σε 11 κλάδους μείωση των ζημιών.

Στο σύνολο της μεταποίησης, οι πωλήσεις μειώνονται περίπου 20% το 2009 ενώ το μικτό περιθώριο κέρδους από 24,8% το 2008 διαμορφώνεται στο 20,7% το 2009. Τα καθαρά κέρδη μειώνονται κατά 400 εκ. € περίπου, από 1,4 δις € ενώ το 2008 σε 1 δις € το 2009 και το καθαρό περιθώριο κέρδους από 2,3% σε 2% αντίστοιχα. Η μεγαλύτερη μείωση κερδών παρατηρείται στους κλάδους ανακύκλωσης (-357%), κατασκευής εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών (-171%), εκδόσεων και εκτυπώσεων (-151%) και κατασκευής ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών (-123%). Στους 4 αυτούς κλάδους καταγράφονται ζημιές το 2009 σε αντίθεση με το 2008 που είχαν πραγματοποιήσει κέρδη. Αντίθετα, θετικές μεταβολές παρατηρούνται στον κλάδο διύλισης πετρελαίου, ο οποίος εμφανίζει κέρδη 356 εκ € ύστερα από ζημιές ύψους 35 εκ € το 2008, καθώς επίσης και στον κλάδο παραγωγής χαρτιού που όμως παρόλη τη μεγαλύτερη αύξηση κερδών (1246%) αυτά παραμένουν σε χαμηλότερο επίπεδο του 2007. Αμετάβλητα σχεδόν παραμένουν τα κέρδη του κλάδου τροφίμων και ποτών όπως και της παραγωγής χημικών , ενώ η κλωστοϋφαντουργία εξακολουθεί και το 2009 να εμφανίζει ζημιές στα ίδια επίπεδα με το 2008 (120 εκ €).

Στις κατασκευές το μικτό περιθώριο κέρδους μειώνεται από 21,3% το 2008 σε 13,9% το 2009, εξέλιξη η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση κατά 42% των μικτών κερδών και την περαιτέρω μείωση των καθαρών κερδών προ φόρων κατά 79%. Έτσι το ύψος των κερδών μειώνεται από 460 εκ. € το 2007 σε 177 εκ. € το 2008 και σε μόλις 37 εκ. € το 2009.

Στο εμπόριο παρατηρείται αισθητή μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων του δείγματος (από 9.750 περίπου επιχειρήσεις το 2008 σε 9.230 περίπου το 2009). Το μικτό περιθώριο κέρδους από 23,6% το 2008 διαμορφώνεται σε 21,3% το 2009 και τα καθαρά κέρδη μειώνονται κατά 18,4%.

Τέλος, στον τομέα των υπηρεσιών αξιοσημείωτη είναι η διόγκωση των ζημιών στον κλάδο ξενοδοχείων και εστιατορίων από 173 εκ. € σε 243 εκ. € (40% περίπου), καθώς επίσης και η μετάβαση από κέρδη ύψους 119 εκ. € το 2008 σε ζημιές ύψους 232 εκ. € το 2009 στις δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία. Αντίστοιχη είναι επίσης και η εικόνα στις εναέριες μεταφορές, οι οποίες από 28 εκ. € καθαρά κέρδη προ φόρων το 2008 εμφανίζουν ζημιές 65 εκ. € το 2009. Οι μόνοι κλάδοι που αύξησαν τα κέρδη τους το 2009 είναι ο κλάδος της υγείας (78,8%) και οι λοιπές επιχειρηματικές δραστηριότητες (36,5%).

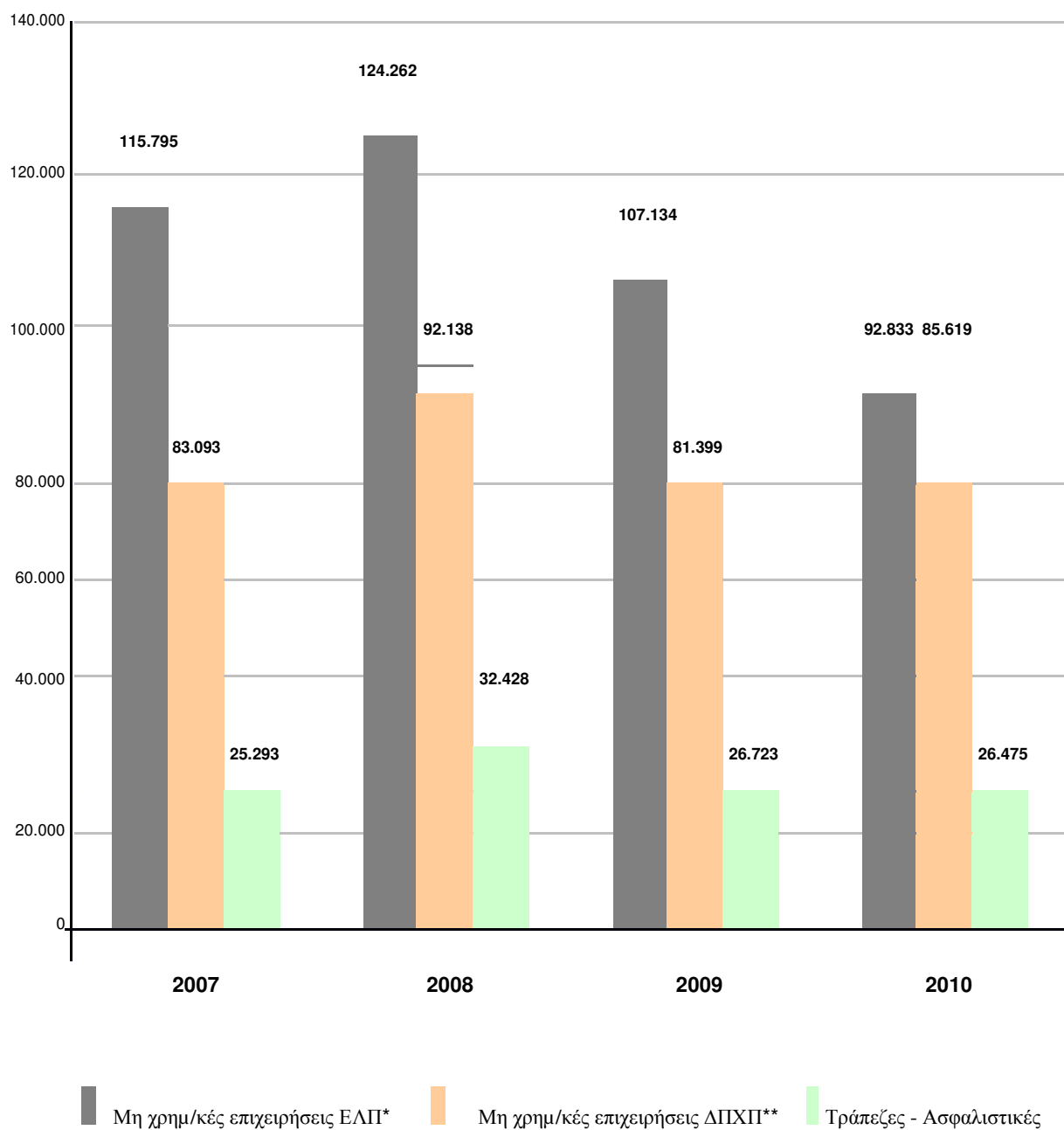
<http://www.sev.org.gr/vivliothiki-tekmiriosi/erevnes-meletes-2/p3/>

3.1.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων 2010

Εξετάζοντας τους ισολογισμούς του έτους 2010 των 32.500 περίπου επιχειρήσεων μη χρηματοπιστωτικού τομέα, το οποίο περιλαμβάνει σχεδόν το σύνολο των ΑΕ και ΕΠΕ, προκύπτουν τα ακόλουθα

- Τα πάγια σε τιμές κτήσης αυξήθηκαν κατά 1,3% από 258,4 δις ευρώ το 2009 σε 261,7 δις ευρώ το 2010, ενώ το ενεργητικό μειώθηκε κατά 6,6%, από 117,7 δις ευρώ το 2009 σε 110 δις ευρώ περίπου το 2010. Το σύνολο του ενεργητικού το 2010 διαμορφώθηκε στα 393,7 δις ευρώ από 400 δις ευρώ το 2009, μειωμένο κατά 1,6% περίπου.
- Οι πωλήσεις το 2010 ανήλθαν στα 178,4 δις ευρώ, μειωμένες κατά 5,35% σε σχέση με το 2009, όταν είχαν επίσης μειωθεί κατά 13% περίπου το 2008. Η μείωση αυτή των πωλήσεων είχε ως αποτέλεσμα την υποχώρηση των μικτών κερδών στα 48,5 δις ευρώ το 2010 από 53,9 δις ευρώ το 2009, δηλαδή κατά 10% περίπου (Διαγράμματα 1 και 2).
- Η μείωση των πωλήσεων και των μικτών κερδών, σε συνδυασμό με την αύξηση των εξόδων, οδήγησε σε ζημιές ρεκόρ ύψους 6,6 δις ευρώ, ύστερα από κέρδη προ φόρων ύψους 3,6 δις ευρώ το 2009 (Διαγράμματα 3 και 4). Στο δείγμα των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα το σύνολο του ενεργητικού διαμορφώθηκε το 2010 στα 657 δις ευρώ από 618 δις ευρώ το 2009, τα ίδια κεφάλαια υποχώρησαν στα 35 δις ευρώ το 2010 από 38,6 δις ευρώ το 2009, ενώ τα ξένα κεφάλαια αυξήθηκαν στα 622 δις ευρώ από 580 δις ευρώ που ήταν το 2009. Τα έσοδα το 2010 παρέμειναν στα ίδια επίπεδα με εκείνα του 2009, στα 26,5 δις, ενώ στα αποτελέσματα προ φόρων σημειώνονται ζημιές 2 δις ευρώ περίπου το 2010 από κέρδη 793 εκ. ευρώ το 2009 (Διαγράμματα 1, 2, 3 και 4).

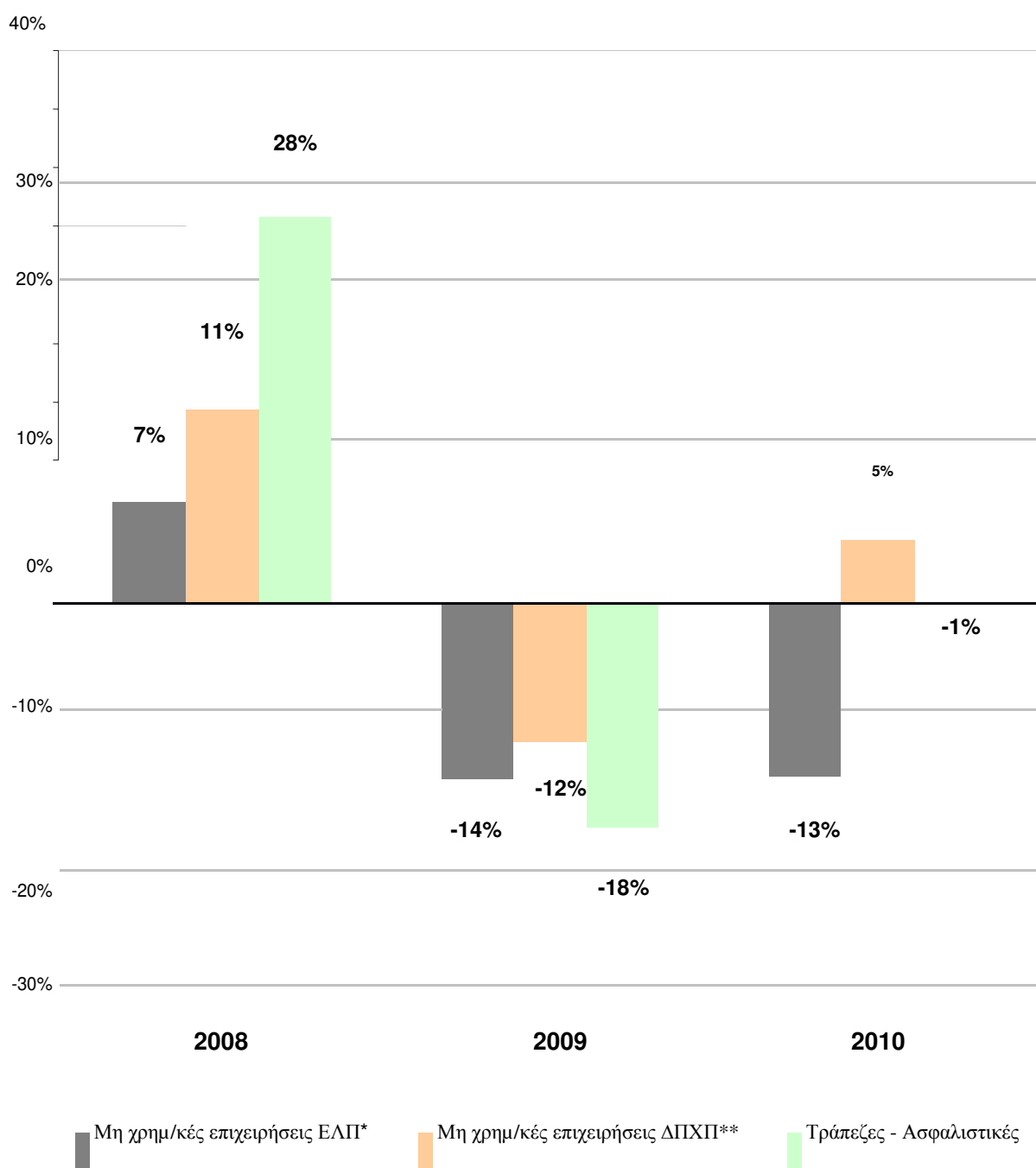
Διάγραμμα 1: Πωλήσεις/έσοδα (εκ. ευρώ)

- * Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο
- * Ισολογισμοί με διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

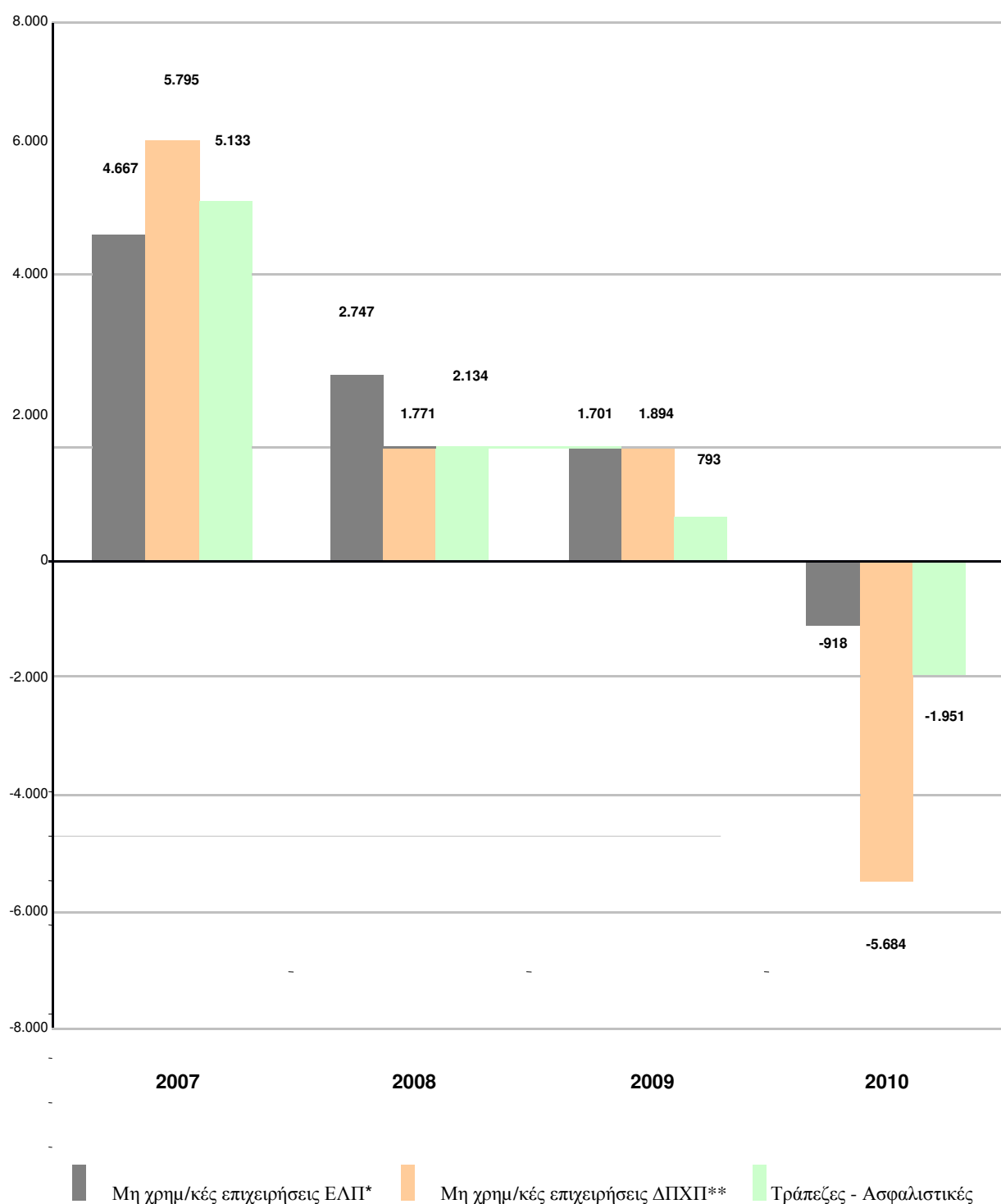
Διάγραμμα 2: Μεταβολή πωλήσεων/εσόδων

* Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο
 * Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

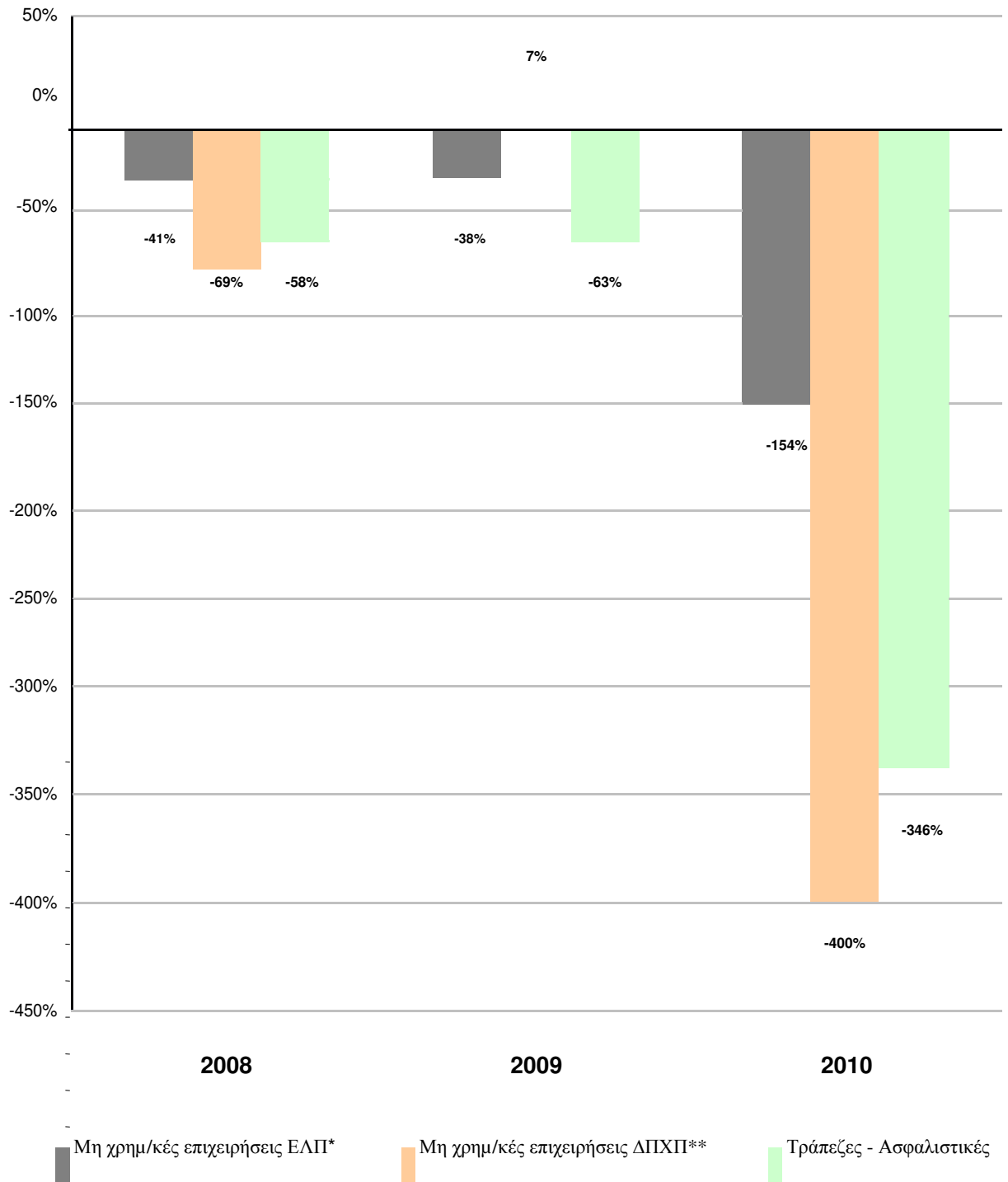
Διάγραμμα 3: Καθαρά κέρδη προ φόρων (εκ. ευρώ)

* Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο
 * Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Διάγραμμα 4: Μεταβολή καθαρών κερδών προ φόρων

* Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο
 * Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Στον πρωτογενή τομέα το 2010 παρατηρείται μια σχεδόν στάσιμη εικόνα σε σχέση με το 2009 αναφορικά με τις πωλήσεις και τα μικτά κέρδη. Ειδικότερα, οι πωλήσεις αυξήθηκαν κατά 7,6%, από 1,5 δις ευρώ το 2009 σε 1,6 δις ευρώ περίπου το 2010, ενώ τα μικτά κέρδη αυξήθηκαν κατά 2,3%, από 327 εκ. ευρώ το 2009 σε 335 εκ. ευρώ το 2010. Παρόλα αυτά, οι ζημιές διευρύνονται κατά 70% περίπου, από 17,4 εκ. ευρώ το 2009 σε 29,7 εκ. ευρώ το 2010, ως αποτέλεσμα της αύξησης των λειτουργικών εξόδων κυρίως των επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα.

Στο σύνολο της μεταποίησης, αν και σημειώνεται αύξηση των πωλήσεων το 2010 κατά 3,6%, τα μικτά κέρδη μειώνονται κατά 2,2%. Αυτό οφείλεται κυρίως στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, όπου η αύξηση των μικτών κερδών είναι αναλογικά μικρότερη από την αύξηση των πωλήσεων, γεγονός το οποίο καταδεικνύει τις πιέσεις που δέχονται οι επιχειρήσεις της μεταποίησης στο κόστος. Το μικτό περιθώριο κέρδους διαμορφώνεται περίπου στο 25%, ενώ τα καθαρά αποτελέσματα της μεταποίησης το 2010 κλείνουν με αρνητικό πρόσημο συνεχίζοντας τη δραματική επιδείνωση των τελευταίων χρόνων. Έτσι, από 1 δις περίπου κέρδη προ φόρων το 2009, οι μεταποιητικές επιχειρήσεις αθροίζουν το 2010 ζημιές ύψους 1,2 δις. Από τους 24 κλάδους της μεταποίησης, οι 17 είναι ζημιογόνοι ενώ τις μεγαλύτερες ζημιές συγκεντρώνουν οι κλάδοι παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων (890 εκ. ευρώ), τροφίμων (250 εκ. ευρώ), βασικών μετάλλων (145 εκ. ευρώ) και κατασκευής λοιπού εξοπλισμού μεταφορών (112 εκ. ευρώ). Αντίθετα, κέρδη εμφανίζουν οι κλάδοι πετρελαίου (379 εκ. ευρώ), ποτών (72 εκ. ευρώ), καπνού (35 εκ. ευρώ) και χημικών (33 εκ. ευρώ), τα οποία όμως είναι σημαντικά μειωμένα, ειδικά στους τρεις τελευταίους κλάδους όπου η μείωση σε σχέση με το 2009 ξεπερνά το 70%. Αξιοσημείωτος είναι ο περιορισμός των ζημιών στους κλάδους κατασκευής μεταλλικών προϊόντων (από 83 εκ. ευρώ το 2009 σε 34 εκ. ευρώ το 2010), επισκευής και εγκατάστασης μηχανημάτων (από 79 εκ. ευρώ σε 42 εκ. ευρώ) και της κλωστοϋφαντουργίας (από 114 εκ. ευρώ σε 60 εκ. ευρώ). Ωστόσο, τα αποτελέσματα μετά από φόρους διαμορφώνουν μια ακόμα απογοητευτική εικόνα. Από τους 24 κλάδους της μεταποίησης μόνο 2 βελτιώνουν τα αποτελέσματά τους (μείωση ζημιών ή αύξηση κερδών), ενώ οι 21 είναι ζημιογόνοι

Στις κατασκευές οι πωλήσεις το 2010 μειώνονται κατά 21,5%, παρόλα αυτά όμως το μικτό περιθώριο κέρδους διευρύνεται από 22,9% το 2009 σε 25,7% το 2010. Η αύξηση όμως των λειτουργικών εξόδων είχε ως αποτέλεσμα την τεράστια διόγκωση των ζημιών από 27 εκ. ευρώ το 2009 σε 516 εκ. ευρώ το 2010

Στον τομέα της ενέργειας η αύξηση των πωλήσεων κατά 7,8% δεν οδήγησε σε αύξηση των κερδών καθώς το μικτό περιθώριο κέρδους υποχώρησε σχεδόν 2 εκατοστιαίες μονάδες από 21,7% στο 19,9%, γεγονός που καταδεικνύει αύξηση του κόστους παραγωγής. Παράλληλα, η διόγκωση των λειτουργικών εξόδων οδήγησε σε μείωση των καθαρών κερδών προ φόρων κατά 19% περίπου από 1 δις ευρώ το 2009 στα 882 εκ. ευρώ το 2010.

Στο εμπόριο το μικτό περιθώριο κέρδους το 2010 παραμένει περίπου στα ίδια επίπεδα με το 2009, κοντά στο 24%, ενώ το καθαρό περιθώριο κέρδους μειώνεται από 2,2% το 2009 σε -0,3% το 2010. Αναλυτικότερα, στις πωλήσεις καταγράφεται μείωση 10% (από 76 εκ. ευρώ το 2009 σε 68,4 εκ. ευρώ το 2010), τα μικτά κέρδη περιορίζονται στα 16,3 εκ. ευρώ από 19,1 εκ. ευρώ το 2009 ενώ η αύξηση τόσο των λειτουργικών όσο και των μη λειτουργικών εξόδων είχε ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση ζημιών ύψους 215 εκ. ευρώ το 2010 από κέρδη προ φόρων 1,7 δις ευρώ το 2009

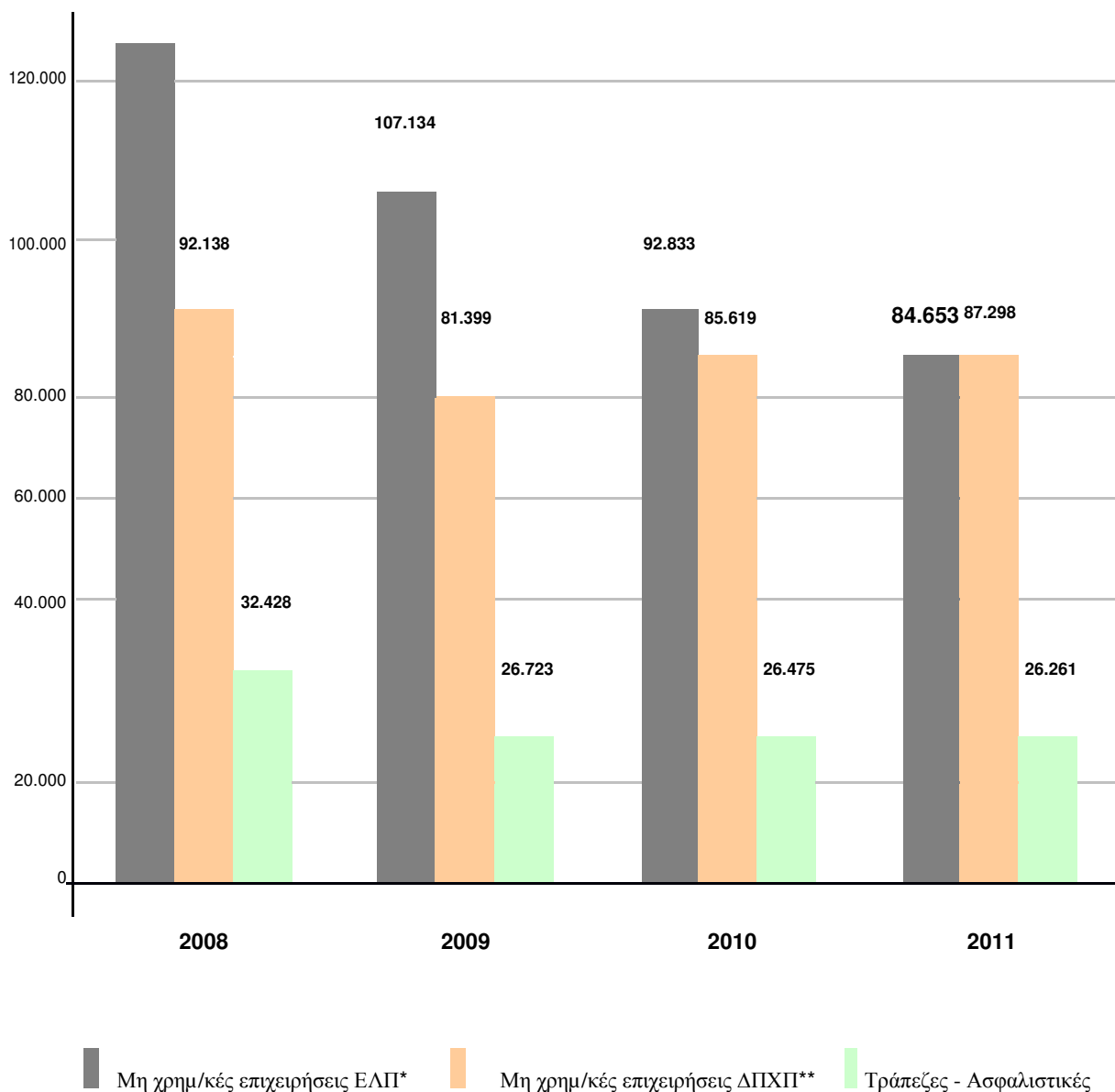
Τέλος, στον τομέα των υπηρεσιών η μείωση των πωλήσεων κατά 8% περίπου (από 43,7 δις ευρώ το 2009 σε 40,2 δις ευρώ το 2010) σε συνδυασμό με την αύξηση του κόστους πωληθέντων αλλά και των λειτουργικών και μη λειτουργικών εξόδων οδήγησε σε ζημιές ρεκόρ ύψους 5,5 δις περίπου. Αξιοσημείωτη είναι η διόγκωση των ζημιών στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων (των επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με τους λογαριασμούς εμποροβιομηχανικών επιχειρήσεων) στα 1,8 δις ευρώ περίπου, όπως επίσης και η αρνητική πορεία των αποτελεσμάτων των τηλεπικοινωνιών (από 622 εκ. ευρώ κέρδη το 2009 σε 806 εκ. ευρώ ζημιές το 2010) και των υπηρεσιών εστίασης (διόγκωση ζημιών από 8 εκ. ευρώ το 2009 σε 72 εκ. ευρώ το 2010) και καταλυμάτων (διπλασιασμός σχεδόν των ζημιών από 235 εκ. ευρώ το 2009 σε 404 εκ. ευρώ το 2010). Γενικά, από τους 41 κλάδους των υπηρεσιών μόνο οι 10 κατέγραψαν αύξηση κερδών ή μείωση ζημιών .

3.1.3 Αποτελέσματα επιχειρήσεων 2011

Από τους ισολογισμούς χρήσης 2011 των 31.756 επιχειρήσεων μη χρηματοπιστωτικού τομέα , το οποίο περιλαμβάνει σχεδόν το σύνολο των ΑΕ και ΕΠΕ, προκύπτει ότι:

- Τα πάγια σε τιμές κτήσης μειώθηκαν κατά 1,2%, από 261,7 δις ευρώ το 2010 σε 258,6 δις ευρώ το 2011, ενώ το ενεργητικό μειώθηκε κατά 10,1%, από 110 δις ευρώ το 2010 σε 98,9 δις ευρώ περίπου το 2011. Το σύνολο του ενεργητικού το 2011 διαμορφώθηκε στα 376,8 δις ευρώ από 393,7 δις ευρώ το 2010, μειωμένο κατά 4,3% περίπου.
- Τα ίδια κεφάλαια μειώθηκαν κατά 5% το 2011 και διαμορφώθηκαν στα 119 δις ευρώ, από 125,4 δις ευρώ το 2010. Τα ξένα κεφάλαια παρουσίασαν μείωση 7,2% περίπου και ανήλθαν στα 187,8 δις ευρώ.
- Οι πωλήσεις συνεχίζουν να καταγράφουν μείωση και το 2011, η οποία ωστόσο είναι μικρότερη σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Πιο συγκεκριμένα, ύστερα από μειώσεις κατά 12,88% το 2009, 5,35% το 2010 και 3,64% το 2011, οι πωλήσεις συρρικνώθηκαν στα 172 δις ευρώ περίπου και οδήγησαν στην περαιτέρω υποχώρηση των μικτών κερδών στα 45,6 δις ευρώ το 2011 από 48,5 δις ευρώ το 2010 (Διαγράμματα 1 και 2).

Από τους ισολογισμούς των επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα , ο οποίος περιλαμβάνει τις τράπεζες, τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, προκύπτει ότι το ενεργητικό περιορίστηκε το 2011 στα 587 δις ευρώ από 657 δις ευρώ το 2010, ενώ οι υποχρεώσεις ξεπέρασαν το ύψος του ενεργητικού αγγίζοντας τα 589 δις ευρώ, με αποτέλεσμα τα ίδια κεφάλαια

* Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο

* Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

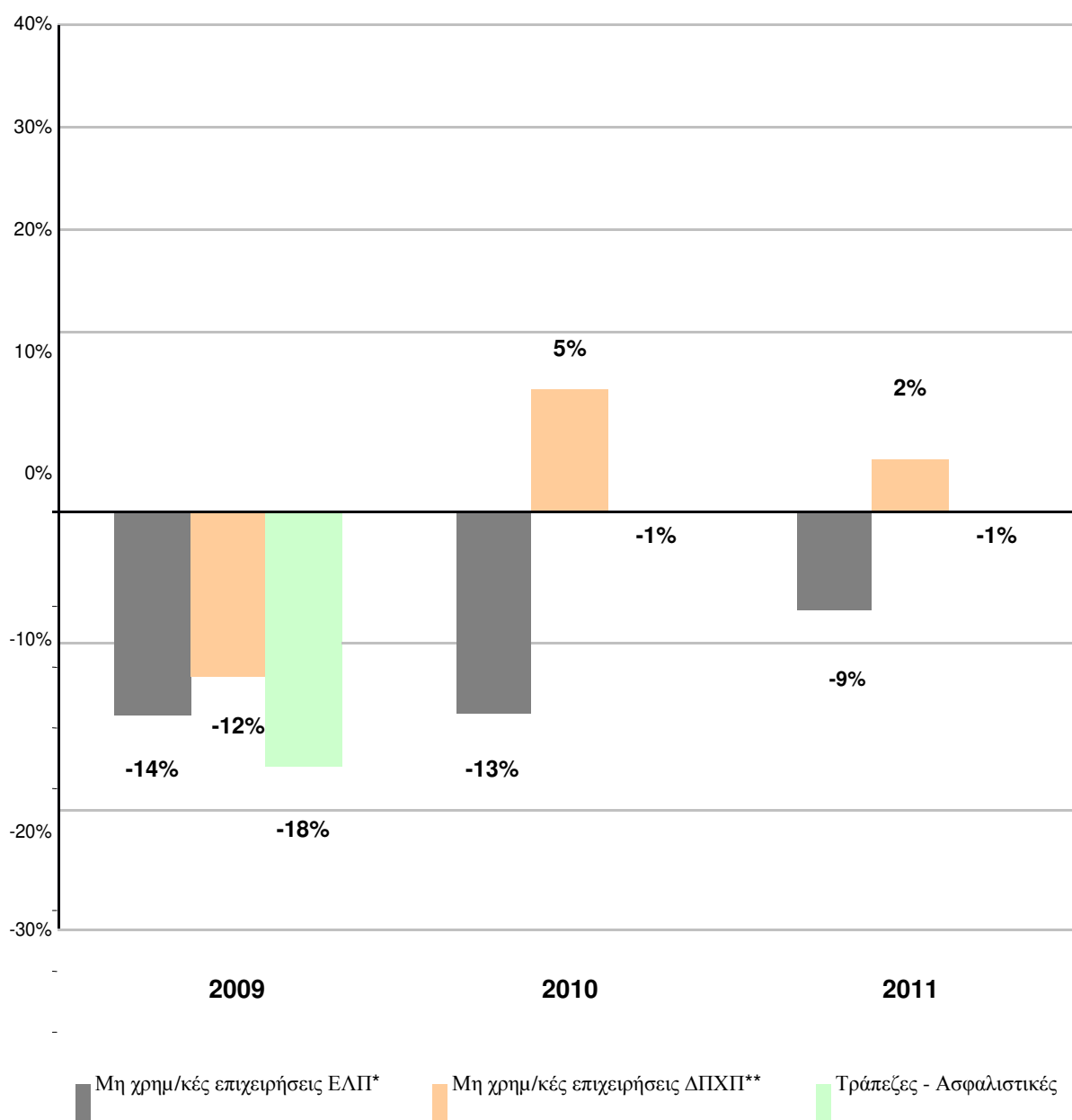
Διάγραμμα 1: Πωλήσεις/έσοδα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

να εμφανίζονται αρνητικά (-2,8 δις ευρώ). Τα έσοδα το 2011 παρέμειναν στα ίδια περίπου επίπεδα με εκείνα του 2010, στα 26,2 δις, ενώ τα λειτουργικά έξοδα εκτοξεύτηκαν στα 47 δις ευρώ με συνέπεια την εμφάνιση ζημιών ύψους 47,5 δις ευρώ (Διαγράμματα 1, 2) Καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση αυτών των μεγεθών διαδραμάτισαν οι

αναδιατάξεις στον τραπεζικό τομέα που ξεκίνησαν το 2011 και κυρίως η καταγραφή από τις τράπεζες προβλέψεων για τις ζημιές στο πλαίσιο της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την εκτόξευση των ζημιών τους στα 46 δις ευρώ.

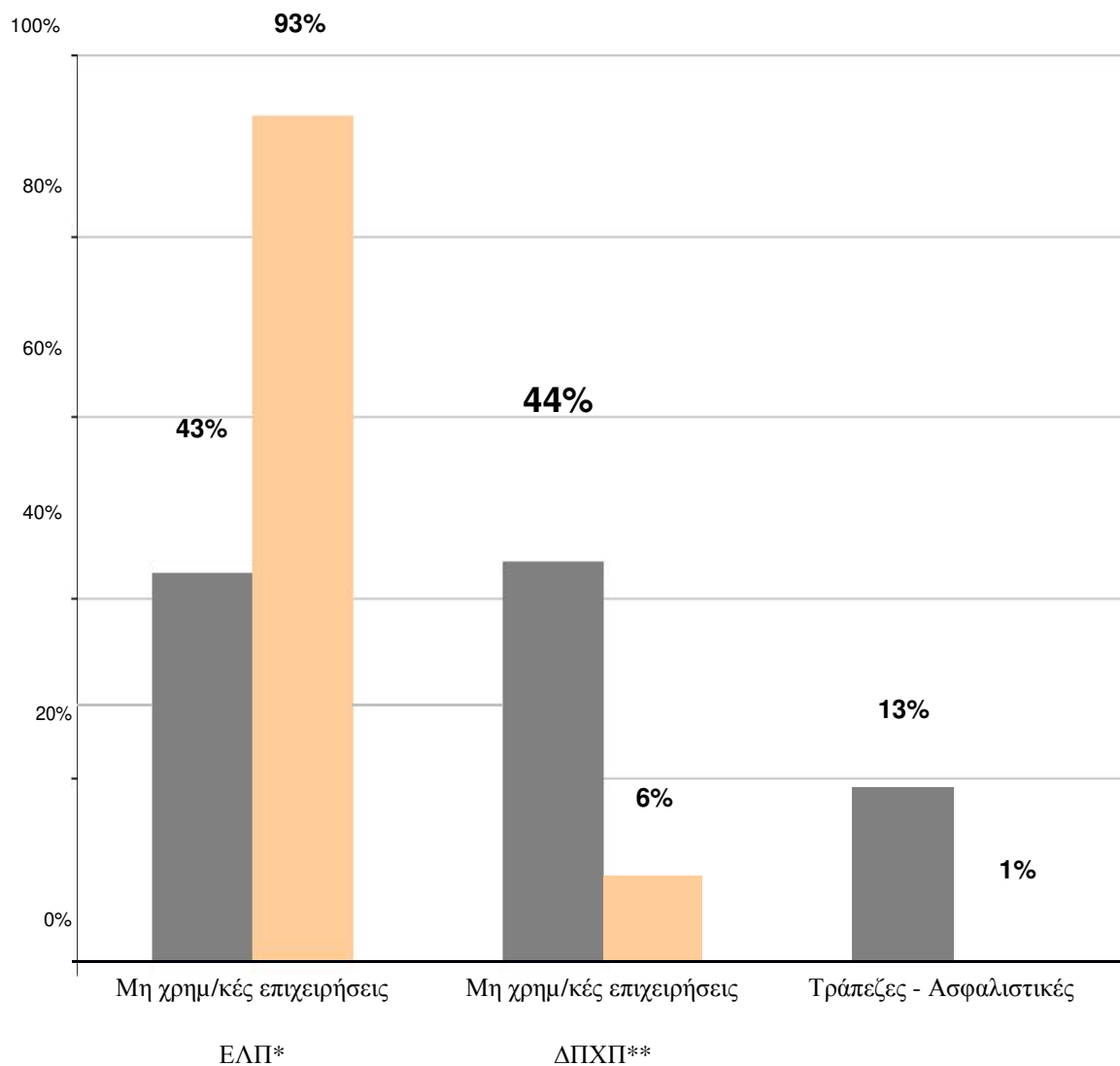
Διάγραμμα 2: Μεταβολή πωλήσεων/εσόδων

- * Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο
- * Ισολογισμοί με Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Διάγραμμα 3: Πωλήσεις/έσοδα και επιχειρήσεις ως % του συνόλου ανά κατηγορία - 2011

■ Πωλήσεις/έσοδα, % συνόλου πωλήσεων/εσόδων όλων των επιχειρήσεων
 ■ Αριθμός επιχειρήσεων, % όλων των επιχειρήσεων ICAP

- * Ισολογισμοί με Ελληνικό Λογιστικό Πρότυπο

Αθροίζοντας τα αποτελέσματα των εμποροβιομηχανικών επιχειρήσεων με εκείνα των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιρειών, διαπιστώνεται ότι το 43% των πωλήσεων/εσόδων πραγματοποιήθηκε από εμποροβιομηχανικές επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμούς σύμφωνα με το ελληνικό λογιστικό σχέδιο και που αποτελούν το 93% των επιχειρήσεων του δείγματος, το 44% των πωλήσεων/εσόδων πραγματοποιήθηκε από εμποροβιομηχανικές επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμούς με διεθνή λογιστικά πρότυπα και που αποτελούν το 6% των επιχειρήσεων του δείγματος, ενώ το υπόλοιπο 13% των πωλήσεων/εσόδων ανήκει σε τράπεζες και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν το 1% των επιχειρήσεων του δείγματος (Διάγραμμα 3).

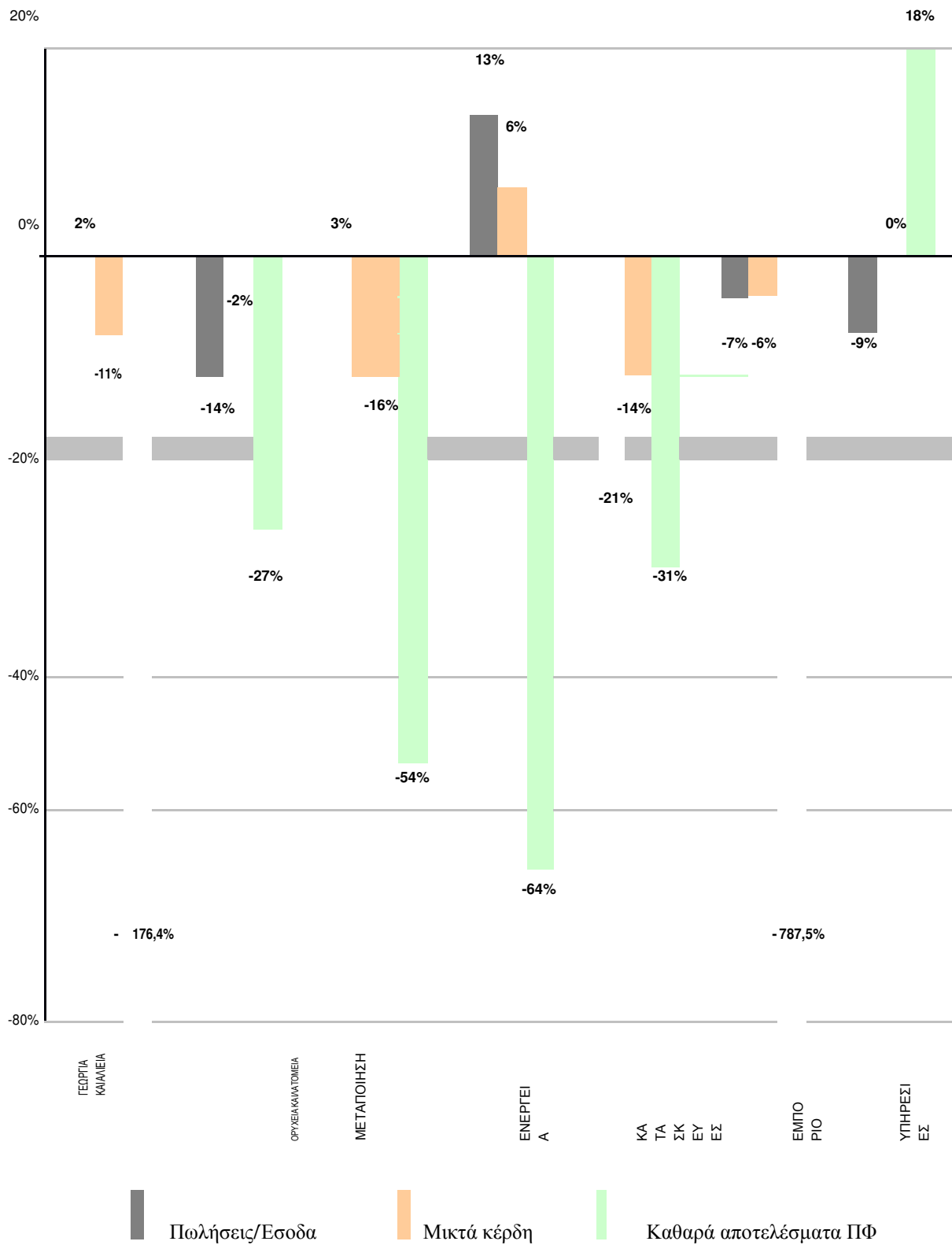
Σε κλαδικό επίπεδο, από το σύνολο των 83 κλάδων πλην των τραπεζών και των ασφαλιστικών, μόνο οι 25 πραγματοποίησαν κέρδη ενώ οι υπόλοιποι 58 κλάδοι εμφάνισαν ζημιές .

Ειδικότερα, στον πρωτογενή τομέα το 2011 οι πωλήσεις παρέμειναν σχεδόν στάσιμες στα 1,6 δις ευρώ, ενώ τα μικτά κέρδη μειώθηκαν κατά 11% περίπου, γεγονός το οποίο υποδηλώνει αύξηση στο κόστος παραγωγής. Η μείωση των μικτών κερδών προέρχεται κατά κύριο λόγο από τις επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Η μείωση των μικτών κερδών, σε συνδυασμό με την αρνητική πορεία στα μη λειτουργικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με το ελληνικό λογιστικό σχέδιο, είχε ως αποτέλεσμα τον υπερδιπλασιασμό των ζημιών του τομέα , από 30 εκ. ευρώ περίπου το 2010 στα 82 εκ ευρώ το 2011.

Στη μεταποίηση, οι αυξήσεις στο κόστος παραγωγής φαίνεται να είναι πιο έντονες καθώς, παρά την μικρή αύξηση των πωλήσεων κατά 2,7%, τα μικτά κέρδη συρρικνώθηκαν κατά 16% φτάνοντας στα 10 δις ευρώ περίπου το 2011, ενώ το μικτό περιθώριο κέρδους περιορίστηκε στο 20% από 25% που ήταν το 2010. Αναφορικά με τα έξοδα, παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση στα έξοδα χρηματοδότησης, τα οποία το 2011 αποτελούν το 15% των συνολικών εξόδων, ενώ το σύνολο των εξόδων εμφανίζεται αυξημένο μόνο στις επιχειρήσεις που δημοσίευσαν

ισολογισμό σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Οι εξελίξεις αυτές συνέβαλλαν στη διόγκωση των ζημιών κατά 54% στο σύνολο της μεταποίησης και στη διαμόρφωσή τους το 2011 στα 2 δις ευρώ περίπου. Σημειώνεται πάντως ότι τα παραπάνω μεγέθη –κυρίως τα καθαρά αποτελέσματα– έχουν επηρεαστεί σημαντικά τόσο το 2010 όσο και το 2011 από τον κλάδο παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων και συγκεκριμένα από τα αποτελέσματα της εταιρείας ALAPIS ABEE, οι ζημιές της οποίας το 2011 έφτασαν τα 1,5 δις ευρώ συμμετέχοντας έτσι κατά 75% στις ζημιές του συνόλου της μεταποίησης.

Διάγραμμα 4: Μεταβολή πωλήσεων/εσόδων και κερδών 2011 κατά κλάδο

Πηγή: ΣΕΒ – Επεξεργασία στοιχείων ICAP

Στη μεταποίηση, οι αυξήσεις στο κόστος παραγωγής φαίνεται να είναι πιο έντονες καθώς, παρά την μικρή αύξηση των πωλήσεων κατά 2,7%, τα μικτά κέρδη συρρικνώθηκαν κατά 16% φτάνοντας στα 10 δις ευρώ περίπου το 2011, ενώ το μικτό περιθώριο κέρδους περιορίστηκε στο 20% από 25% που ήταν το 2010. Αναφορικά με τα έξοδα, παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση στα έξοδα χρηματοδότησης, τα οποία το 2011 αποτελούν το 15% των συνολικών εξόδων, ενώ το σύνολο των εξόδων εμφανίζεται αυξημένο μόνο στις επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα. Οι εξελίξεις αυτές συνέβαλλαν στη διόγκωση των ζημιών κατά 54% στο σύνολο της μεταποίησης και στη διαμόρφωσή τους το 2011 στα 2 δις ευρώ περίπου. Σημειώνεται πάντως ότι τα παραπάνω μεγέθη –κυρίως τα καθαρά αποτελέσματα– έχουν επηρεαστεί σημαντικά τόσο το 2010 όσο και το 2011 από τον κλάδο παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων με ζημιές οι οποίες το 2011 έφτασαν τα 1,5 δις ευρώ συμμετέχοντας έτσι κατά 75% στις ζημιές του συνόλου της μεταποίησης. Πάντως, όπως και το 2010, στη μεγάλη πλειοψηφία των κλάδων της μεταποίησης καταγράφονται ζημιές και το 2011. Ειδικότερα, από τους 24 κλάδους της μεταποίησης, μόνο οι 5 είναι κερδοφόροι. Σε αυτούς συγκαταλέγονται οι κλάδοι καπνού, πετρελαίου, κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, κατασκευής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού και λοιπών μεταποιητικών δραστηριοτήτων (κατασκευή κοσμημάτων, μουσικών οργάνων, αθλητικών ειδών κλπ). Οι υπόλοιποι 19 είναι ζημιογόνοι με τις μεγαλύτερες ζημιές να συγκεντρώνουν, εκτός από τον κλάδο παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων που αναφέρθηκε παραπάνω, οι κλάδοι παραγωγής μη μεταλλικών ορυκτών προϊόντων (189 εκ. ευρώ), παραγωγής βασικών μετάλλων (137 εκ. ευρώ), και τροφίμων (96 εκ. ευρώ).

Στις κατασκευές το 2011 οι πωλήσεις και τα μικτά κέρδη μειώθηκαν κατά 21% και 14% περίπου αντίστοιχα, ενώ το μικτό περιθώριο κέρδους αυξήθηκε κατά 2 ποσοστιαίες μονάδες και διαμορφώθηκε σε επίπεδα κοντά στο 26%. Τα λειτουργικά έξοδα περιορίστηκαν σημαντικά, ειδικά στις επιχειρήσεις που δημοσίευσαν ισολογισμό σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, όμως ο περιορισμός αυτός αντισταθμίστηκε από ανάλογη σχεδόν αύξηση των μη λειτουργικών εξόδων. Έτσι, οι ζημιές το 2011 αυξήθηκαν κατά 31% περίπου και έφτασαν τα 675 εκ. ευρώ.

Στον τομέα της ενέργειας το 2011 καταγράφεται αύξηση των πωλήσεων κατά 13% και αύξηση των μικτών κερδών κατά 6,4%. Παρόλα αυτά, ο διπλασιασμός των συνολικών εξόδων, ειδικά στις επιχειρήσεις που ανακοίνωσαν αποτελέσματα σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, οδήγησε σε περαιτέρω μείωση των καθαρών κερδών προ φόρων κατά 64%, από 953 εκ. ευρώ το 2010 σε 338 εκ. ευρώ το 2011.

Αναφορικά με το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, το 2011 οι πωλήσεις και τα μεικτά κέρδη μειώθηκαν κατά 6,5% περίπου, ενώ για δεύτερο συνεχόμενο έτος η αύξηση τόσο των λειτουργικών όσο και των μη λειτουργικών εξόδων είχε ως αποτέλεσμα την πραγματοποίηση ζημιών που πλησίασαν τα 2 δις ευρώ το 2011. Σημειώνεται ότι τα μεγέθη αυτά επηρεάστηκαν σημαντικά από τα αποτελέσματα της εταιρίας ΝΕΟΧΗΜΙΚΗ ΑΒΕΕ η οποία, ύστερα από μείωση στοιχείων του ενεργητικού της, εμφάνισε ζημιές ύψους 865,6 εκ. ευρώ το 2011 από 0,7 εκ. ευρώ το 2010.

Τέλος, στον τομέα των υπηρεσιών οι πωλήσεις το 2011 μειώθηκαν κατά 9% περίπου (από 40,2 δις ευρώ το 2010 σε 36,6 δις το 2011), ενώ τα μικτά κέρδη παρέμειναν σχεδόν αμετάβλητα στα 16 δις ευρώ, γεγονός το οποίο υποδηλώνει συγκράτηση του κόστους παραγωγής και το οποίο είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των ζημιών κατά 1 δις ευρώ περίπου, από 5,5 δις ευρώ το 2010 σε 4,5 δις ευρώ το 2011. Σημειώνεται ότι στα μεγέθη αυτά περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα αφενός του Ο.Σ.Ε. Α.Ε. οι ζημιές του οποίου το 2011 διαμορφώθηκαν στα 1,75 δις ευρώ και αφετέρου του Ο.Π.Α.Π. ΑΕ, ο οποίος το 2011 εμφάνισε κέρδη ύψους 702 εκ. ευρώ και της REGENCY ENTERTAINMENT ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΗ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. με κέρδη 435,6 εκ. ευρώ αντίστοιχα.

Αξιοσημείωτο πάντως είναι το γεγονός ότι από τους 41 κλάδους των υπηρεσιών οι 27 είναι ζημιογόνοι με τις μεγαλύτερες ζημιές να καταγράφονται στους κλάδους των χρηματοπιστωτικών και ασφαλιστικών δραστηριοτήτων πλην τραπεζών, διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, ενημέρωσης και επικοινωνίας και ξενοδοχείων και εστιατορίων (Διάγραμμα 4)

<http://www.sev.org.gr/vivliothiki-tekmiriosi/erevnes-meletes2/p3/>

3.2 Τομέας μεταποίησης

Ο κλάδος της Ελληνικής μεταποίησης έχει υποστεί μεγάλο πλήγμα λόγω της οικονομικής κατάστασης που έχει εισέλθει η χώρα. Ακόμα και σήμερα όμως αποτελεί ένα βασικό κλάδο της εγχώριας οικονομίας . Η ανθεκτικότητα που παρουσίασε ακόμα και κατά την διάρκεια της κρίσης σίγουρα δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητη. Φυσικά θα πρέπει να αποδοθεί στο ανθρώπινο δυναμικό της αλλά και στις δεξιότητες και ειδικότητες που διαθέτει.

Παρά το γεγονός ότι η μεταποίηση αποτελεί τον κατεξοχήν τομέα στον οποίο εργάζεται η πλειονότητα των τεχνιτών επαγγελματιών, και παρά το ότι η ελληνική οικονομία παραμένει μια οικονομία υπηρεσιών, ως ένα βαθμό καταγράφεται σε κάθε αναπτυγμένη χώρα και απορροφά σε συγκεκριμένους κλάδους ένα σημαντικό ποσοστό εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και επιστημόνων.

Μεταποιητικοί κλάδοι όπως είναι τα Φάρμακα, τα Τρόφιμα, τα Χημικά κ.α. έχουν ανάγκη από υψηλού επιπέδου, άρτια καταρτισμένου στον τομέα του ανθρώπινου κεφαλαίου, που θα διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα να οδηγήσει τις τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα και να τον καταστήσει πιο ανταγωνιστικό και εξωστρεφή.

Ως προς τις εξαγωγές, η αξία τους στον τομέα της Μεταποίησης την τελευταία 7ετία άγγιξε κατά μέσο όρο τα €23,2 δισεκ. ετησίως, με καλύτερη χρονιά διαχρονικά να αναδεικνύεται το 2013, όταν και ξεπέρασε τα €24 δισεκ.

- Η αξία των εισαγωγών διαμορφώθηκε στα €43,2 δισεκ. ετησίως.
- Το εμπορικό έλλειμμα περιορίζεται σημαντικά, καθώς από περίπου €42 δισεκ. το 2008, περιορίστηκε κατά €24 σχεδόν δισεκ. το 2016.

Σημειώνεται ανοδική πορεία των εξαγωγών κατά την περίοδο της κρίσης. Ενώ το 2016 να καταγράφει μικρή συρρίκνωση της αξίας των εξαγωγών.

- Παρατηρείται μείωση της αξίας των εισαγωγών με το εμπορικό ισοζύγιο να βελτιώνεται αισθητά από το 2008, σε αντίθεση με τη συνεχή επιδείνωση του έως το 2008.
- Στον τομέα μεταποίησης παρατηρείται αύξηση των εξαγωγικών επενδύσεων
- Την περίοδο 2008-2016 οι εξαγωγές μεταποιητικών προϊόντων στην Ελλάδα αποτελούσαν κατά μέσο όρο πάνω από το 87% του συνόλου των εξαγωγών αγαθών της χώρας, (ενίσχυση κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το μέσο όρο των προηγούμενων ετών)
- Ο δείκτης εξαγωγών προς εισαγωγές, από 31% το 2009 ανέρχεται σε 56% το 2013

Στον εγχώριο μεταποιητικό τομέα οι διακυμάνσεις του κόστους εργασίας είναι έντονες κυρίως τα διαστήματα 1997-2001 και 2010-2013, όπου σημειώνεται κατακόρυφη μείωση της τάξης του 27% και 33%, αντίστοιχα. Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής μεταποίησης ενισχύεται από την μείωση του πραγματικού κόστους και από τα χαμηλά επίπεδα που παραμένει. Κατά το χρονικό διάστημα 2009-2015 παρατηρείται σημαντική εξασθένηση του πραγματικού κόστους. Ενώ πριν την κρίση το πραγματικό κόστος στην εγχώρια αγορά είχε ενισχυθεί. Ο δείκτης κόστους εργασίας στον εγχώριο μεταποιητικό τομέα είναι διαχρονικά χαμηλότερος κατά μέσο όρο κατά 8 μονάδες σε σύγκριση με το κόστος εργασίας στο σύνολο της οικονομίας.

Έντονες διακυμάνσεις σημειώνονται στις επενδύσεις, με την αξία αυτών από €1,6 δισεκ. Στις αρχές του 2000 να ξεπερνά τα €3 δισεκ. και να φτάνει τα €2,1 δισεκ. το 2015

- Από το 1995 υπάρχει συνεχής άνοδος των επενδύσεων με κορύφωση τη διετία 2000-2001 (€3,3 δισεκ. ετησίως). Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες, σημειώνεται μία νέα ανοδική τάση με κορύφωση το 2008 (€3,2 δισεκ).
- Με την έλευση της οικονομικής κρίσης, η πορεία των επενδύσεων στον μεταποιητικό τομέα είναι πτωτική μέχρι

και το 2014, σε ηπιότερο ωστόσο βαθμό από το σύνολο της οικονομίας (-9% στην μεταποίηση έναντι -15% στο σύνολο της οικονομίας). Χρονιά ανάκαμψης των επενδύσεων φαίνεται να είναι το 2015 όπου σημειώνουν άνοδο 5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Ο μεταποιητικός τομέας φαίνεται διαχρονικά να ενισχύεται αν και υστερεί σε σχέση με το σύνολο της οικονομίας.

- Τα έτη 2012 και 2014 το ύψος των επενδύσεων ανά εργαζόμενο στην μεταποίηση ταυτίζεται με αυτό του συνόλου της οικονομίας (€6,4 χιλ. και €6,2 χιλ., αντίστοιχα), ενώ τα έτη 2013 και 2015 για πρώτη φορά ο μεταποιητικός τομέας πρωτοπορεί και προηγείται του συνόλου της οικονομίας.

Σε τμήματα Έρευνας & Ανάπτυξης (E&A), οι δαπάνες μεταποίησης το 2013 ανήλθαν σε €177 εκατ., σημειώνοντας υποχώρηση 8% σε σχέση με το 2011 (€191 εκατ. το 2011), έναντι ήπιας ανόδου, στα εν λόγω χρονικά σημεία, του συνόλου της οικονομίας (+1% στα €489 εκατ. Το 2013). Πάντως το μερίδιο του μεταποιητικού τομέα στο σύνολο της οικονομίας από 39% το 2011 υποχωρεί στο 36%.

Για τα έτη 2011, και 2013 ιδιαίτερης σημασίας είναι το γεγονός ότι ο εγχώριος μεταποιητικός τομέας φαίνεται να υπερισχύει στις δαπάνες για E&A ανά εργαζόμενο σε σχέση με το σύνολο της οικονομίας. Σχετικά με τους απασχολούμενους σε τμήμα E&A ως επιστημονικό προσωπικό, η Μεταποίηση πρωτοπορεί, με το 0,6% των απασχολούμενων της να βρίσκονται σε τμήμα E&A. ενώ το 2013, έναντι του συνόλου της οικονομίας (0,2%). για τα έτη 2011, 2013, η Μεταποίηση καταλαμβάνει την 1η θέση όσον αφορά το ύψος δαπανών για E&A ανά εργαζόμενο (μ.ο. €500/εργαζόμενο), και μάλιστα με σημαντική διαφορά από τον αμέσως επόμενο σε κατάταξη τομέα. (Παροχή Ηλ. Ρεύματος: μ.ο. €124/εργαζόμενο).

Ο μεταποιητικός τομέας υπερτερεί έναντι των υπολοίπων τομέων και στα μερίδια των απασχολούμενων στο τμήμα ΕΡΕΥΝΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

3.2.1 Προφίλ μεταποίησης στην οικονομική κρίση, βάσει αποτελεσμάτων έρευνας στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις

Στο κεφάλαιο αυτό αξιοποιούνται τα ευρήματα εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε από το IOBE και το Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας (ΕΒΕΟ) του ΕΜΠ για λογαριασμό της Στέγης της Ελληνικής Βιομηχανίας του ΣΕΒ στις 2000 από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της χώρας το 2011 και 2013.

Βασικά συμπεράσματα:

Με βάση τα ευρήματα τις έρευνας στις ελληνικές επιχειρήσεις μεταποίησης, φαίνεται ότι σε σύγκριση με το σύνολο των επιχειρήσεων, οι μεταποιητικές επιχειρήσεις:

- υπερέχουν στη χρήση σύγχρονων πρακτικών και τεχνολογιών διοίκησης
- πρωτοπορούν στις επενδύσεις στην περίοδο της κρίσης
- είναι πιο εξωστρεφείς
- επιδεικνύουν μεγαλύτερη ερευνητική δραστηριότητα με όρους:
 1. επενδυτικών δαπανών,
 2. συμμετοχής σε ερευνητικά προγράμματα,
 3. ανθρώπινου δυναμικού που ασχολείται με την έρευνα & την καινοτομία, ερευνητικών υποδομών (λειτουργία οργανωμένου τμήματος έρευνας & ανάπτυξης)
- είναι περισσότερο καινοτόμες σε όρους
 1. καινοτομίας προϊόντος και διαδικασίας,
 2. υποβολής αιτήσεων για πατέντες,
- παράγουν καινοτομικά προϊόντα με υψηλότερο βαθμό νεωτερισμού (νέα για την παγκόσμια αγορά προϊόντα)
- αξιοποιούν περισσότερο την καινοτομία (πατέντες) στην παραγωγική διαδικασία

Ειδικά σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό προκύπτει ότι οι μεταποιητικές επιχειρήσεις σε σύγκριση με το σύνολο των επιχειρήσεων

- απασχολούν προσωπικό κυρίως με συμβάσεις πλήρους απασχόλησης
- απασχολούν σε μικρότερο βαθμό γυναίκες και νέους ηλικιακά εργαζόμενους
- δεν ανανεώνουν συχνά το προσωπικό τους (χαμηλή κινητικότητα προσωπικού)
- απασχολούν προσωπικό με αντίστοιχο (οριακά χαμηλότερο) επίπεδο εκπαίδευσης
- υπερέχουν στη χρήση πρακτικών εκπαίδευσης/κατάρτισης
- εφαρμόζουν σε αντίστοιχο βαθμό διαδικασίες αξιολόγησης προσωπικού αλλά δεν χρησιμοποιούν ευρέως σύστημα σύνδεση μισθών/παραγωγικότητας

http://lobe.gr/docs/research/RES_05_B_06042017_REP_GR.pdf

3.3 Βιομηχανικός κλάδος Ποτών και Τροφίμων

Για την ελληνική οικονομία ο ρόλος της εγχώριας βιομηχανίας Τροφίμων είναι θεμελιώδης. Ο τομέας αυτός αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς του δευτερογενή τομέα της εγχώριας οικονομίας και μία από τις κινητήριες δυνάμεις της ελληνικής μεταποίησης, με τις εξελίξεις γύρω από αυτή να επηρεάζουν σημαντικά και το σύνολο της ελληνικής παραγωγής. Η ελληνική βιομηχανία Τροφίμων και Ποτών αποτελεί έναν δυναμικό, ανταγωνιστικό και εξωστρεφή τομέα, με σημαντικές επενδύσεις και επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια και σε όλη την Ευρώπη. Τα σημαντικά θέματα γύρω από το ρόλο της εγχώριας βιομηχανίας τροφίμων και ποτών κινούνται στην κατεύθυνση της εξωστρέφειας, της ελληνικής ποιότητας του προϊόντος, του ελληνικού brand name και της οργανωμένης προώθησης των ελληνικών τροφίμων. Στη βελτίωση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας της προσπάθειας προβολής των ελληνικών προϊόντων, στη διασφάλιση επιλογής της σωστής στρατηγικής και στη σταθερότητα υλοποίησης του μακροχρόνιου σχεδιασμού της μπορούν να συμβάλουν ο αποτελεσματικότερος συντονισμός και η στενότερη

συνεργασία των εκπροσώπων του κλάδου. Η δημιουργία προστιθέμενης αξίας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας του κλάδου εναπόκεινται σε μεγάλο βαθμό και στην προβολή του ελληνικού προϊόντος, μέσα από τα κατάλληλα σχεδιασμένα κανάλια διανομής, στην ποιότητα και διαφοροποίηση και στην ενίσχυση του προτύπου της ελληνικής μεσογειακής κουζίνας. Παράλληλα, αποτελεί βασικό μέσο για την ανάδειξη των ελληνικών προϊόντων, προσθέτοντας σε αυτά αξία και εξαγωγική δυναμική βελτιώνοντας της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων τροφίμων δίνοντας έμφαση και στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, των προσόντων που ενσωματώνει, έχοντας ως κριτήρια την γνώση, την εμπειρία, τις δεξιότητες, του αντικείμενου και του βαθμού εξειδίκευσης.

http://iobe.gr/docs/research/RES_05_B_06042017_REP_GR.pdf

3.3.1 Οι μεταβολές του κλάδου πότων και τροφίμων στην περίοδο της κρίσης

Η εγχώρια Βιομηχανία τροφίμων καλύπτει σχεδόν το 1/5 (21,2%) του συνόλου των επιχειρήσεων της ελληνικής μεταποίησης, γεγονός που την κατατάσσει πρώτη ανάμεσα στους κλάδους της μεταποίησης, ακολουθούμενη από τα Μεταλλικά προϊόντα (14,9%) και τα Είδη ένδυσης (12%). Ταυτόχρονα, συνιστά και το μεγαλύτερο εργοδότη της εγχώριας μεταποίησης, αφού σε αυτήν απασχολείται επίσης το 1/4 (25,2%) του συνόλου των απασχολούμενων (10,4% τα Μεταλλικά προϊόντα και 6,7% τα Είδη ένδυσης). Η παρουσία του τομέα είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας υπό καθαρά οικονομικούς όρους, αφού βρίσκεται πρώτη ανάμεσα στους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης σε όρους αξίας παραγωγής (19,8%) και ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (24,4%) και δεύτερη κατά σειρά σε όρους κύκλου εργασιών (19,7%, με πρώτα τον Οπτάνθρακα και προϊόντα διύλισης με 36,5%).

Τα ποσοστά μεταβολής στα βασικά διαρθρωτικά μεγέθη της βιομηχανίας τροφίμων το 2012 σε σχέση με το 2011 (ΣΤΟΙΧΕΙΟ 1), υποδηλώνουν πτώση της τάξης του 7,8% στον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου,

ποσοστό σημαντικά μικρότερο σε σχέση με το σύνολο της μεταποίησης (-12,8%), αλλά και το αντίστοιχο του κλάδου των Ποτών (-11%). Πτώση όμως καταγράφεται το 2012 και σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στα Τρόφιμα (-5,2%), ενώ αισθητά χαμηλότερη στο σύνολο του μεταποιητικού κλάδου (-13%), αλλά και των Ποτών (-23%). Μικρότερος είναι κατά 2% και ο αριθμός των εργαζομένων στα Τρόφιμα το 2012 σε σχέση με το 2011 (-8% για τη μεταποίηση και -6,2% στα Ποτά), ενώ στον κύκλο εργασιών του κλάδου και στην αξία παραγωγής καταγράφονται ανοδικές τάσεις, της τάξης του 2% αντίστοιχα. Παρόλα αυτά, στα Ποτά σημειώνεται και στα μεγέθη αυτά μείωση, κατά 10% αντίστοιχα. Οι σχετικές μεταβολές στην ΕΕ-28 είναι σχετικά ηπιότερες στ Τρόφιμα, ενώ στα Ποτά είναι ως επί το πλείστον θετικές, με εξαίρεση την πτωτική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΣΤΟΙΧΕΙΟ 2).

ΣΤΟΙΧΕΙΟ 1) Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία IOBE

Μέγεθος	Μεταποίηση	Τρόφιμα	Ποτά
Αριθμός επιχειρήσεων	▼ -12,8%	▼-7,8%	▼-11%
Κύκλος εργασιών	▼-3,1%	▼-1,3%	▼-5,0%
Αξία παραγωγής	▲ 3,0%	▼-1,6%	▼-4,9%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	▼-13%	▼ -5,2%	▼-23%
Αριθμός εργαζομένων	▲ 1,2%	▲ 4,1%	▼-6,2%

Οι σχετικές μεταβολές στην ΕΕ-28 είναι σχετικά ηπιότερες στα Τρόφιμα, ενώ στα Ποτά είναι ως επί το πλείστον θετικές, με εξαίρεση την πτωτική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΣΤΟΙΧΕΙΟ 2).

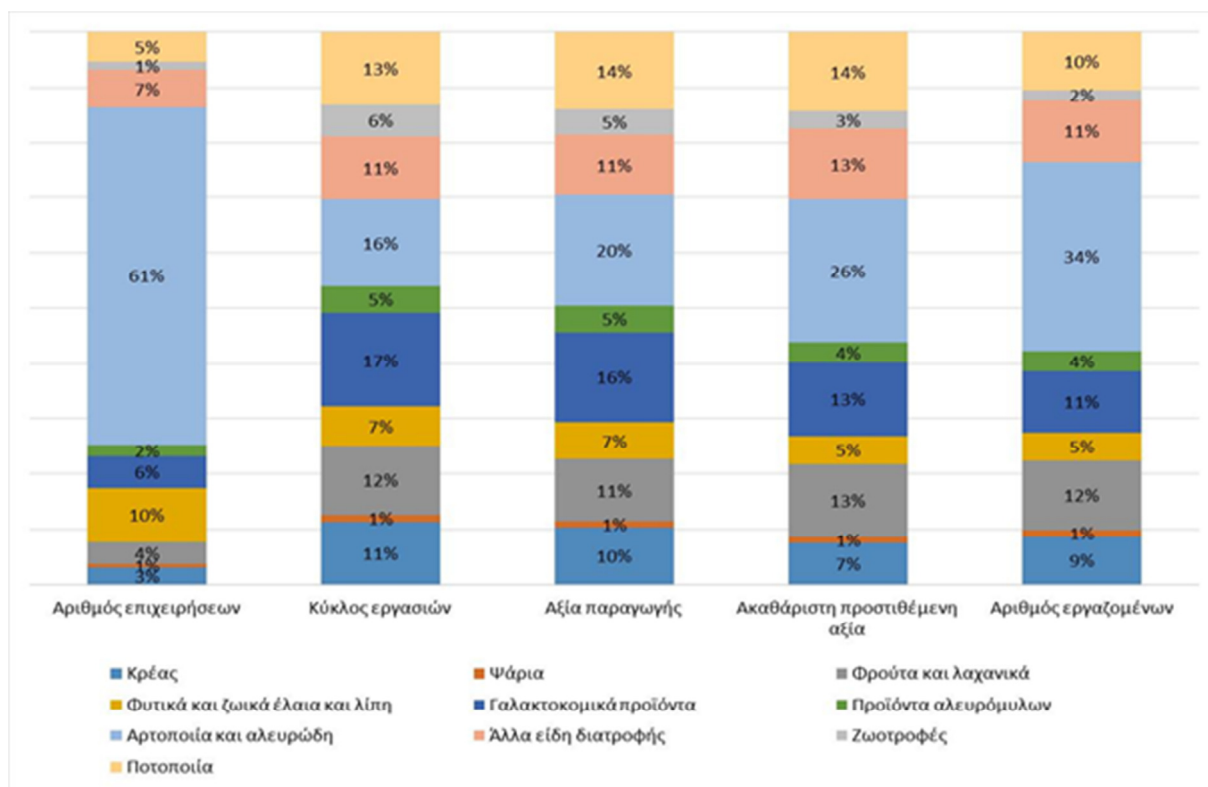
(ΣΤΟΙΧΕΙΟ 2) Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία IOBE

Μέγεθος	Μεταποίηση	Τρόφιμα	Ποτά
Αριθμός επιχειρήσεων	▼ -1,0%	▼ -1,6%	▲ 1,9%
Κύκλος εργασιών	▼ -0,2%	▼ -0,5%	▲ 0,5%
Αξία παραγωγής	▲ 0,3%	▼ -1,3%	▲ 1,1%
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	▲ 4,9%	▲ 4,0%	▲ 0,4%
Αριθμός εργαζομένων	▲ 0,5%	▲ 0,2%	-

Εξετάζοντας τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά προκύπτουν τα ακόλουθα

- Στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ξεχωρίζει η Αρτοποιία και τα αλευρώδη με το μεγαλύτερο ποσοστό της σχετικής κατανομής (26%), τα Ποτά (14%), ενώ την τρίτη θέση καταλαμβάνουν τα άλλα είδη διατροφής, τα Γαλακτοκομικά και τα Φρούτα (από 13%).
- Σχετικά με την αξία παραγωγής, το σημαντικότερο μερίδιο της σχετικής κατανομής κατέχουν η Αρτοποιία και τα αλευρώδη (20%), ενώ ακολουθούν τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (16%), τα Ποτά (14%) και ισομερώς τα Άλλα είδη διατροφής και τα Φρούτα (11%).
- Στον αριθμό των επιχειρήσεων του κλάδου, το μεγαλύτερο μερίδιο έχει η Αρτοποιία και τα αλευρώδη (61%), ενώ ακολουθούν τα Έλαια και λίπη (10%), τα Άλλα είδη διατροφής (7%) και τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (6%)
- Στον κύκλο εργασιών, το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (17%) και η Αρτοποιία και αλευρώδη (16%), με τα Ποτά να ακολουθούν (13%).
- Στον αριθμό των εργαζομένων, η Αρτοποιία και τα αλευρώδη (35%) έρχονται πρώτα στη σχετική κατάταξη, δεύτερα τα Φρούτα (12%) και ακολουθούν τα Γαλακτοκομικά προϊόντα και τα Άλλα είδη διατροφής (από 11% αμφότερα).
- Σε σχέση με παραγωγικότητα εργασίας, οι Ζωοτροφές καταγράφουν την υψηλότερη επίδοση (62,9 ευρώ ανά εργαζόμενο), ενώ ακολουθούν τα Ποτά (49,3 ευρώ ανά

εργαζόμενο), τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (43 ευρώ ανά εργαζόμενο) καθώς και τα άλλα είδη διατροφής (41,5 ευρώ ανά εργαζόμενο)

(ΕΙΚΟΝΑ 1) ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΟΚΛΑΔΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΩΝ*, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Έρευνα Structural Business Statistics 2012. Πηγή: Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία IOBE

Το 2014 σε σχέση με το 2013 (ΣΤΟΙΧΕΙΟ 3), καταγράφεται πτωτική τάση ως προς τον αριθμό των επιχειρήσεων σε όλους τους κλάδους, με εξαίρεση τα Ποτά, όπου η άνοδος είναι οριακή (0,3%). Σε όρους κύκλου εργασιών, η μεγαλύτερη αύξηση σημειώνεται στις Ζωοτροφές (7,7%) και ακολουθεί το Κρέας (6,0%) και τα Γαλακτοκομικά (3,1%). Όσον αφορά την αξία παραγωγής, ξεχωρίζει η άνοδος των Ζωοτροφών (9,4%) και του Κρέατος (6,2%). Ως προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία,

καταγράφονται ανάμικτες τάσεις, με τις Ζωοτροφές να ξεχωρίζουν, σημειώνοντας άνοδο της τάξης του 20%, αλλά και τα Γαλακτοκομικά προϊόντα (13,3%). Τέλος, σε ότι αφορά τον αριθμό εργαζομένων, όλοι οι υποκλάδοι τροφίμων καταγράφουν πτώση, με εξαίρεση τα Άλλα είδη διατροφής και τις Ζωοτροφές, τα οποία σημειώνουν άνοδο κατά 6,4% και 2% αντίστοιχα, καθώς και οριακά το Κρέας.

(ΣΤΟΙΧΕΙΟ 3) Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία IOBE

Κλάδος	Αριθμός		Κύκλος		Ακαθάριστη	
	επιχειρήσεων	εργασιών	Αξία παραγωγής	προστιθέμενη	Αξία	εργαζομένων
Τρόφιμα και Ποτά	↓ -6,4%	↓ -1,4%	↓ -1,7%	↑ 0,3%		↓ -2,6%
Τρόφιμα	↓ -6,7%	↓ -1,2%	↓ -1,5%	↑ 0,4%		↓ -2,7%
Κρέας	↓ -6,9%	↑ 6,0%	↑ 6,2%	↑ 4,7%		↑ 0,1%
Ψάρια	↓ -9,8%	↓ -50,0%	↓ -69,5%	↓ -16,0%		↓ -42,7%
Φρούτα και λαχανικά	↓ -7,0%	↓ -3,5%	↑ 1,7%	↑ 1,4%		↓ -1,8%
Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη	↓ -6,7%	↓ -7,3%	↓ -6,1%	↓ -11,2%		↓ -3,9%
Γαλακτοκομικά προϊόντα	↓ -6,6%	↑ 3,1%	↑ 4,5%	↑ 13,3%		↓ -6,1%
Προϊόντα αλευρόμυλων	↓ -7,6%	↓ -3,5%	↓ -4,6%	↓ -10,6%		↓ -0,6%
Αρτοποιία και αλευρώδη	↓ -6,7%	↓ -1,8%	↓ -0,9%	↓ -1,9%		↓ -3,1%
Άλλα είδη διατροφής	↓ -7,0%	↑ 0,9%	↑ 1,7%	↓ -3,7%		↑ 6,4%
Ζωοτροφές	↓ -5,7%	↑ 7,7%	↑ 9,4%	↑ 19,8%		↑ 2,0%
Ποτοποιία	↑ 0,3%	↓ -2,3%	↓ -2,8%	↑ 0,2%		↓ -1,1%

Αναφορικά με τις ετήσιες ποσοστιαίες μεταβολές στο Δείκτη Όγκου Παραγωγής, στον πίνακα που ακολουθεί (ΣΤΟΙΧΕΙΟ 4) παρουσιάζονται οι σχετικές τάσεις για το 2016 στο σύνολο της Μεταποίησης και το σύνολο του κλάδου των Τροφίμων, σε ΕΕ-28, Ευρωζώνη και Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το 2016, ο Δείκτης Όγκου Παραγωγής των Τροφίμων καταγράφει θετική μεταβολή, μικρότερη ωστόσο από την αντίστοιχη εγχώρια στο σύνολο της Μεταποίησης, η οποία φθάνει το 4%. Στην ΕΕ-

28 και την Ευρωζώνη, το 2016, η τάση στο σχετικό δείκτη είναι επίσης θετική, τόσο στο σύνολο της Μεταποίησης, όσο και στα Τρόφιμα, αλλά ηπιότερη σε σχέση με τις μεταβολές των ελληνικών δεικτών. Στα τρόφιμα συγκεκριμένα, η θετική μεταβολή σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι ελαφρώς ασθενέστερη σε σχέση με τη Μεταποίηση το 2016.

Τέλος σε επίπεδο υποκλάδων, το 2016, ο Δείκτης Όγκου Παραγωγής κινείται ανοδικά στην Ελλάδα σχεδόν σε όλους τους υποκλάδους των Τροφίμων. Εξαιρέση αποτελούν οι κλάδοι του Κρέατος και των Φρούτων και λαχανικών οι οποίοι καταγράφουν πτώση της τάξης του 4,7% και του 3,6% αντίστοιχα, ενώ οριακή μείωση σημειώνεται και στα Έλαια και λίπη (-0,8%). Τη μεγαλύτερη άνοδο καταγράφουν τα άλλα είδη διατροφής (8,8%) και ακολουθεί η Αρτοποιία με (7,3%), ενώ μείωση του δείκτη σημειώνεται στα Ποτά (-2,1%). Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το 2016 καταγράφεται ενίσχυση του συγκεκριμένου δείκτη σε όλους τους υποκλάδους των Τροφίμων, όπως και στα Ποτά (0,7% σε Ευρωζώνη και 1,1% σε ΕΕ), εκτός από τα Έλαια και λίπη, όπου σημειώνεται οριακή πτώση στην Ευρωζώνη.

(ΣΤΟΙΧΕΙΟ 4) : Eurostat, Structural Business Statistics, Επεξεργασία IOBE

Κλάδος	ΕΕ-28	Ευρωζώνη - 19	Ελλάδα
Μεταποίηση	▲ 1,7%	▲ 1,5%	▲ 4,0%
Τρόφιμα	▲ 1,2%	▲ 1,0%	▲ 2,5%
Κρέας	▲ 1,6%	▲ 1,8%	▼ 4,7%
Ψάρια	▼ 0,6%	▲ 0,6%	▲ 5,4%
Φρούτα και λαχανικά	▲ 0,8%	▲ 0,6%	▼ 3,6%
Φυτικά και ζωικά έλαια και λίπη	▼ 1,3%	▼ 1,9%	▼ 0,8%
Γαλακτοκομικά προϊόντα	▲ 0,2%	▲ 0,4%	▲ 3,2%
Προϊόντα αλευρόμυλων	▼ 0,9%	▲ 0,0%	▲ 3,5%
Αρτοποιία και αλευρώδη	▲ 1,1%	▲ 1,5%	▲ 7,3%
Άλλα είδη διατροφής	▲ 2,3%	▲ 1,8%	▲ 8,8%
Ζωοτροφές	▲ 2,2%	▲ 1,9%	▲ 2,9%
Ποτοποιία	▲ 1,1%	▲ 0,7%	▼ 2,1%

Κεφαλαίο 4

Τρόποι επανάκαμψης των επιχειρήσεων στην περίοδο της κρίσης

4.1 Τρόποι επανάκαμψης των ΜμΕ

Οι μικρές επιχειρήσεις σαφώς και επηρεάζονται από το γενικότερο οικονομικό κλίμα της χώρας. Οι ίδιες δεν πρέπει να οδηγηθούν στην καταστροφή αλλά πρέπει να στηριχτούν από τις πολιτικές δυνάμεις της χώρας.

Η SBA (Small Business Act – SBA) θα πρέπει να είναι το βασικό κείμενο αρχών το οποίο θέτει το πλαίσιο σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης της πολιτικής για τις ΜμΕ. Το σχέδιο υλοποίησης του πρέπει να είναι το εργαλείο προώθησης της στρατηγικής για τις ΜμΕ στην Ελλάδα. Η επικείμενη υιοθέτηση μιας πολιτικής για την ανάπτυξη στην Ελλάδα θα πρέπει να λαμβάνει επαρκώς υπόψη τη σημασία των ΜμΕ για τη χώρα.

4.1.1 Προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της φορολόγησης

Καθώς η ελληνική οικονομία μπαίνει σε περίοδο ανάκαμψης είναι δυνατό να υλοποιηθούν κάποιες προτάσεις βελτίωσης των προβλημάτων φορολόγησης.

1. Σταθεροποίηση του φορολογικού πλαισίου ώστε να υπάρξει ασφάλεια για τις επενδύσεις.
2. Μείωση του φορολογικού βάρους των ΜμΕ, συμπεριλαμβανόμενου και των συντελεστών ΦΠΑ, των ειδικών φόρων κατανάλωσης, των φόρων πολυτελείας, και των δημοτικών τελών.

3.Ειδικά οι ΕΦΚ (ειδικοί φόροι κατανάλωσης) στην ενέργεια αυξάνουν σημαντικά το λειτουργικό κόστος πολλών επιχειρήσεων και επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα τους καθώς είναι πολλαπλάσιοι εκείνων που επιβάλλουν οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και οι κοινοτικές οδηγίες.

4.Επαναφορά του αφορολόγητου αποθεματικού για τις παραγωγικές ΜμΕ, το οποίο προσφέρει μια εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης επενδύσεων (ίδια κεφάλαια αντί για δάνειο), η οποία θεωρείται καλύτερη για τις ΜμΕ σε περιόδους κρίσης, και ειδικά υπό την έλλειψη τραπεζικής χρηματοδότησης.

5.Δραστική μείωση της γραφειοκρατίας και απλοποίηση των διαδικασιών στην εφαρμογή των ΚΦΑΣ (Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών). Η δυνατότητα εισαγωγής εναλλακτικών μεθόδων φορολόγησης θα μπορούσε να μειώσει τα γραφειοκρατικά βάρη πάνω στις επιχειρήσεις

6.Η άρτια στελέχωση και οργάνωση των φοροεισπρακτικών μηχανισμών, οι συχνότεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι, η έμφαση στη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων για την καλύτερη διασταύρωση στοιχείων, αποτελούν στοιχεία τα οποία θα βοηθήσουν την πάταξη της φοροδιαφυγής και την εμπιστοσύνη στην καλή λειτουργία του φορολογικού συστήματος.

7.Ισχύς των διατάξεων μεταβίβασης σε άτομα με πρώτου βαθμού συγγένεια μεταξύ τους (διαδοχή επιχείρησης), εκτός από τις ατομικές και προσωπικές επιχειρήσεις και τις ΕΠΕ, και για τις Α.Ε.

8.Εξέταση της δυνατότητας επέκτασης σε ορισμένες εμπορικές επιχειρήσεις της πρόβλεψης για τις επισφάλειες που υπάρχει για τους ανεξάρτητους επαγγελματίες.

4.1.2 Προτάσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της γραφειοκρατίας

1. Αναθεώρηση ανά Υπουργείο των διαδικασιών εκείνων που έχουν σχέση με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, με στόχο τη δραστική απλοποίηση / μείωση τους.

2. Δημιουργία Κέντρων Εξυπηρέτησης Επιχειρήσεων, τα οποία θα λειτουργούν:

A. Ως “one stop shop”, δηλαδή σημεία μοναδικής επαφής για κάθε συναλλαγή του επιχειρηματία με το Δημόσιο (ίδρυση, αδειδότηση, λύση της επιχείρησης, καθώς και όλες τις επιμέρους διαδικασίες) με αυτεπάγγελτη αναζήτηση δικαιολογητικών και συνοδευτικών εγγράφων.

B. Ως σημείο παροχής πληροφοριών και ενημέρωσης. Τα κέντρα εξυπηρέτησης επιχειρήσεων θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ, τον Επενδυτικό Νόμο, τις εξαγωγές, την πρόσβαση στην εσωτερική αγορά, τη φορολογία κλπ. Σε δεύτερο στάδιο, θα μπορούσαν να παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και καθοδήγηση στους επιχειρηματίες.

3. Μεταρρύθμιση του νομικού/θεσμικού πλαισίου των διάφορων αδειοδοτήσεων με στόχο τη γρήγορη διεκπεραίωση των διαδικασιών για την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων.

4. Ολοκλήρωση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, ώστε να αρθούν τα εμπόδια από την ασάφεια του καθεστώτος χρήσεων γης σε πολλές περιοχές της χώρας. Αναθεώρηση της εμπορικής πολεοδομίας με στόχο την ισορροπημένη συνύπαρξη ΜμΕ, πολυκαταστημάτων και εμπορικών κέντρων.

5. Υιοθέτηση των συστάσεων του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) σχετικά με τη μείωση των διοικητικών βαρών.

6. Βελτίωση των διαδικασιών λειτουργίας του Γενικού Εμπορικού Μητρώου.

http://www.gsevee.gr/press/mme_gr.pdf

4.1.3 Προτάσεις για την για την ανάπτυξη εξαγωγών

1. Έμφαση στη λειτουργία του νέου οργανισμού «Enterprise Greece» των εξαγωγών υποστηρίζει με σειρά δράσεων (εκστρατείες πληροφόρησης, χρηματοδοτικά κίνητρα ενθάρρυνσης διεθνών επιχειρηματικών συνεργασιών κλπ.) της συμμετοχής ελληνικών ΜμΕ σε εξαγωγικές κοινοπραξίες μεταξύ εταιρειών αναλόγου μεγέθους από διαφορετικές χώρες της ΕΕ, υποστήριξη διασυνοριακών συνεργασιών, και δημιουργία εθνικού brand name. Διασύνδεση με τα γραφεία ΜμΕ της ΕΕ ανά τον κόσμο.

2. Να χρησιμοποιηθούν για τις εξαγωγικές δραστηριότητες εργαλεία τύπου tradefinancing.

3. Εξορθολογισμός και ψηφιοποίηση των διαδικασιών, μειώνοντας τον αριθμό πιστοποιητικών, τα τέλη και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθήσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) για τις εξαγωγές.

4. Ενημερωτικές εκστρατείες σε εξαγωγικές ΜμΕ, με σκοπό την επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο θα επωφεληθούν από τις νέες ηλεκτρονικές απλουστευμένες τελωνειακές διαδικασίες (single window) και την εξοικονόμηση του ενδεχόμενου κόστους & χρόνου από τον χειρισμό των τελωνειακών διαδικασιών χωρίς διαμεσολαβητές (μεσίτες) και διαθέσιμη διευκόλυνση στον τομέα των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων (καθεστώς εγκεκριμένου εμπόρου, ηλεκτρονικών πιστοποιητικών).

5. Δημιουργία (από κοινού με άλλα Κράτη-Μέλη της ΕΕ) μίας «εικονικής πύλης επιχειρηματικής ανάπτυξης» η οποία θα περιέχει πληροφορίες για ΜμΕ ενδιαφερόμενες να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους πέρα από τα σύνορα της Ε.Ε.

6. Δημιουργία συμβουλευτικών υπηρεσιών με μέντορες εξαγωγικών δραστηριότητα των προερχόμενους από τον ιδιωτικό τομέα

4.2 Τρόποι επανάκαμψης της βιομηχανίας στην Ελλάδα

Για να εισέλθει η Ελληνική Βιομηχανία σε ρυθμούς ανάπτυξης θα πρέπει να γίνουν τα ακόλουθα

- εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου άμεσων και μεσοπρόθεσμων προτάσεων για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της χώρας και συγκεκριμένα:
 1. Στους Δυναμικούς Κλάδους της Βιομηχανίας
 2. Στην Βιομηχανία και την Καινοτομία
 3. Την στήριξη Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
 4. Την εξοικονόμηση Ενέργειας
 5. Στα Χρηματοδοτικά Εργαλεία
 6. Στο Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Οι κλάδοι που διαθέτουν αναπτυξιακή δυναμική ώστε να αποτελέσουν τους βασικούς πυλώνες για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, είναι οι τομείς:

- Αγροτοδιατροφής,
- Χημική Βιομηχανία,
- Υγεία και Φαρμακευτική Βιομηχανία,
- Υλικά και Κατασκευές,
- Ενέργειας,
- Περιβαλλοντικής Βιομηχανίας,
- Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών,
- Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ),
- Εφοδιαστικής Αλυσίδας
- Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

1) ΔΥΝΑΜΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ

Η στήριξη και προώθησή τους απαιτεί το σχεδιασμό συγκεκριμένων κινήτρων προς τις ακόλουθες κατευθύνσεις:

Τη δημιουργία αλυσίδων αξίας μέσω συνεργατικών σχηματισμών και δικτυώσεων, ιδίως των δυναμικών ΜμΕ

- Την υποστήριξη της εξαγωγικής τους δραστηριότητας και της παρουσίας τους στις διεθνείς αγορές,
- Την ενθάρρυνση των παραγωγικών επενδύσεων στην καινοτομία για την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και νέες παραγωγικές διαδικασίες, μέσω οριζόντιων κινήτρων.
- Την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και συνεργατικών σχημάτων και δικτύων, με στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων και αξιοποίηση των δυνατοτήτων της έξυπνης βιομηχανίας (smart industry)
- Την βελτίωση και ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους

Για να γίνουν τα παραπάνω θα πρέπει να υπάρξουν

- Ειδικά σχεδιασμένες πρωτοβουλίες δράσεις και μέτρα του ΕΠΑνΕΚ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014 – 2020) τόσο σε οριζόντιο όσο και σε κλαδικό επίπεδο καθώς και ρυθμίσεις του νέου Αναπτυξιακού Νόμου, που μπορούν να αποτελέσουν ένα εξειδικευμένο-στοχευμένο εργαλείο για τη στήριξη επιχειρήσεων των δυναμικών κλάδων
- Οριζόντια φορολογικά και άλλα κίνητρα που θα δημιουργούν σταθερό επενδυτικό περιβάλλον για την ενθάρρυνση παραγωγικών επενδύσεων
- Νέες δομές (π.χ. Επενδυτικό Ταμείο ή Αναπτυξιακή Τράπεζα, αξιοποίηση του ΕΤΕΑΝ, κλπ.) και νέα σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία (π.χ. micro-finance, crowdfunding κλπ.) που θα δώσουν στις

επιχειρήσεις τη δυνατότητα πρόσβασης στη ρευστότητα, με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

2) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Προτείνονται μέτρα για τη δημιουργία ενός σταθερού και φιλικού προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλοντος που θα ενισχύει μακροπρόθεσμα καινοτομικά εγχειρήματα, ειδικότερα από τις ΜμΕ, στα ακόλουθα πεδία:

A) Θεσμικά Θέματα

□ Νομοθετικές παρεμβάσεις, όπως εναρμόνιση με κοινοτικά πρότυπα σε θέματα διανοητικής, πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, άρση νομικών αντιφάσεων και καθυστερήσεων που εμποδίζουν την ομαλή εξέλιξη καινοτομικών εγχειρημάτων, μείωση της γραφειοκρατίας σε θέματα συνεργασιών και απλοποίηση των διαδικασιών εξόδου από συνεργασίες

□ Αλλαγή και συμπλήρωση του θεσμικού πλαισίου για την πλήρη αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού στα πλαίσια σχηματισμού ευέλικτων συνεργασιών (επιχειρήσεων – ερευνητών)

□ Ισχυροποίηση και συντονισμός ενεργειών της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας με τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας για θέματα έρευνας, ανάπτυξης, τεχνολογίας, καινοτομίας και επιχειρηματικής καινοτομίας.

□ Ρύθμιση του φορολογικού πλαισίου ώστε να αναπτυχθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις στην ερευνητική δραστηριότητα και οι επενδύσεις επιχειρηματικής καινοτομίας

B) Διοικητικά - οργανωτικά θέματα

□ Ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής για ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία της βιομηχανικής, δημιουργικής και πνευματικής ιδιοκτησίας

□ Δημιουργία συμπράξεων, συνεργειών και δικτύων καινοτομίας μεταξύ παραγωγικών, κοινωνικών και επαγγελματικών φορέων

□ Συγκρότηση Δικτύου Ανάπτυξης Καινοτομίας με στόχους:

1. Την οργάνωση του οικοσυστήματος καινοτομίας της χώρας
2. Την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των βασικών πρωταγωνιστών (επιχειρήσεις, ερευνητικοί φορείς)
3. Την βελτίωση των δεξιοτήτων για καινοτομία της επιχειρηματικής και ερευνητικής κοινότητας (Κοινή πρόταση ΣΕΒ, ΣΒΒΕ, ΣΒΘΚΕ, ΣΕΒΠΔΕ, ΣΒΑΠ).

Δημιουργία πλατφόρμας ανοιχτής καινοτομίας, μέσω της οποίας οι ελληνικές δυναμικές και φιλόδοξες μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να απευθυνθούν σε εξωτερικούς εμπειρογνώμονες από την ακαδημαϊκή κοινότητα για να εξελίξουν μια επιχειρηματική ιδέα ή να βρουν απαντήσεις σε τεχνικά θέματα έρευνας και καινοτομίας

Αξιοποίηση, ισχυροποίηση, βελτίωση, μετεξέλιξη των υφιστάμενων δομών για την διασύνδεση των δημόσιων ερευνητικών κέντρων με την επιχειρηματικότητα

Δημιουργία μηχανισμού επιστημονικής και τεχνολογικής διαμεσολάβησης για την διασύνδεση της έρευνας με τον τοπικό και εθνικό παραγωγικό ιστό

Δημιουργία τεχνογνωσίας στα πρότυπα της διεθνούς εμπειρίας και των καλών πρακτικών, ώστε να παραμείνει στη χώρα το Ανθρώπινο Δυναμικό που δημιούργησε τις ιδέες / προϊόντα

Γ) Χρηματοδοτικά μέσα – Χρηματοδοτικά εργαλεία

Δημιουργία «Εθνικού Συμβουλίου Καινοτομίας» και «Ειδικού Ταμείου Καινοτομίας», υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας και χρηματοδότηση έργων από συνδυασμό ιδιωτικών, δημόσιων και κοινοτικών πόρων.

Ανάπτυξη εξειδικευμένων χρηματοοικονομικών εργαλείων και ταμείων συνδεδεμένων με συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς ή οικονομικούς κλάδους.

- Χρήση των Δημόσιου Χαρακτήρα Συμβάσεων ως ισχυρό εργαλείο υποστήριξης επιχειρηματικής καινοτομίας, Ελληνικών προτύπων και νέων επιχειρηματικών τάσεων
- Σύσταση Κοινοπραξιών Καινοτομίας για επιλεγμένες ομάδες τεχνολογιών αιχμής που αντικρίζουν συγκεκριμένες αναδυόμενες αγορές.
- Χρήση του ΕΣΠΑ και των Κοινοτικών Κονδυλίων, ώστε να υπάρξουν στοχευμένες προκηρύξεις χρηματοδότησης «καινοτόμων μεταποιητικών δραστηριοτήτων»
- Εξειδίκευση χρηματοπιστωτικών / οικονομικών εργαλείων ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης ή με την ειδική φύση και τα χαρακτηριστικά του κλάδου ή οικογένειας τεχνολογιών (financial engineering)
- Παροχή ενισχύσεων σε νεοφυείς επιχειρήσεις καθ' όλο το κύκλο ανάπτυξης προϊόντων / υπηρεσιών και όχι μόνο στην αρχή.

Δ) Τεχνικές – Τεχνοκρατικές παρεμβάσεις

- Ανάπτυξη μηχανισμών και δομών τεχνολογικής και επιχειρηματικής πληροφόρησης, μεταφοράς γνώσης και ανάδειξης προτεραιοτήτων, για αναπτυσσόμενες τεχνολογικές αγορές ελληνικού ενδιαφέροντος
- Δυνατότητα μεταφοράς τεχνολογικής και επιστημονικής κωδικοποιημένης επιχειρησιακής γνώσης από και προς τις επιχειρήσεις και τα ερευνητικά ακαδημαϊκά κέντρα
- Ανάπτυξη και εξυπηρέτηση Εθνικής Στρατηγικής για την αξιοποίηση της τυποποίησης προτυποποίησης και των εθνικών προτύπων για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, της έρευνας της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας
- Ενδυνάμωση Ανθρώπινου Δυναμικού και Ενίσχυση Δεξιοτήτων Διαχείρισης και Ανάπτυξης Καινοτομίας

□ Ανάπτυξη και υποστήριξη Εθνικής Στρατηγικής και μηχανισμών για τη δημιουργία και ενδυνάμωση συνεργατικών σχηματισμών, επιχειρηματικών συνεργασιών και δικτύων και αλυσίδων προστιθέμενης αξίας που θα αξιοποιούν το σύνολο των «παικτών» που ενέχονται σε δεδομένο καινοτομικό εγχείρημα (επιχειρήσεις, ΜμΕ, ακαδημαϊκά ιδρύματα κτλ.).

3) ΣΤΗΡΙΞΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι προτάσεις για την αναπτυξιακή πολιτική στις ΜμΕ την προγραμματική περίοδο ΕΠΑνΕΚ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014 – 2020) επικεντρώνεται

□ Στην αντιμετώπιση του θέματος της πρόσβασης των ΜμΕ στη χρηματοδότηση και βελτίωση της ρευστότητας των επιχειρήσεων, όπως:

1.Συντονισμό σε εθνικό επίπεδο των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων και συγχρονισμός τους με προγράμματα ενισχύσεων για ΜμΕ

2.Δημιουργία κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για νέα εργαλεία στοχευμένα στις ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα

3.Επιτάχυνση της αποπληρωμής οφειλών προς ΜμΕ για βελτίωση της ρευστότητάς τους

4.Στη δημιουργία δομών και υποδομών για την ενημέρωση και διάχυση των πληροφοριών στις ΜμΕ και την υποστήριξη των αναπτυξιακών τους αναγκών, όπως:

Δημιουργία δικτύου υποστηρικτικών & συμβουλευτικών δομών ΜμΕ & επιχειρηματικότητας (π.χ. τυποποίηση-πιστοποίηση, πατέντες, καινοτομία, κ.α.)

□ Αναβάθμιση της λειτουργίας του «Εθνικού Παρατηρητηρίου ΜμΕ & Επιχειρηματικότητας»

□ Στην ενθάρρυνση συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων (παραγωγικά δίκτυα κλπ), μέσω προγραμμάτων και δράσεων ενισχύσεων για ΜμΕ, όπως:

□ Ενθάρρυνση μέσω προγραμμάτων, πρωτοβουλιών και στοχευόμενων δράσεων της σύστασης και ενίσχυσης συνεργατικών επιχειρηματικών σχημάτων, όπως οι αλυσίδες αξίας, τα παραγωγικά δίκτυα που ενδυναμώνουν την παρουσία τους τόσο στην εγχώρια, όσο και τη διεθνή αγορά μέσω της δημιουργίας νέων εμπορεύσιμων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, της σύνδεσης επιχειρήσεων & καινοτομίας, της εξωστρέφειας και Διεθνοποίησης, της μείωσης του ενεργειακού & περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος.

□ Στη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, όπως εκπαίδευση για ψηφιακές τεχνολογίες σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας των επιχειρήσεων (σχεδιασμός προϊόντων, παραγωγή, διακίνηση, εξαγωγές κλπ) για να βελτιωθεί το «ψηφιακό έλλειμμα» των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜμΕ.

□ Αναβάθμιση της Τεχνικής & Επαγγελματικής Εκπαίδευσης για την στελέχωση των επιχειρήσεων με εκπαιδευμένο τεχνικό προσωπικό

□ Έμφαση στην Επιχειρηματική Εκπαίδευση και στη δημιουργία κουλτούρας επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες της

Στις Κλαδικές παρεμβάσεις, όπως:

□ Ενίσχυση επιχειρηματικών και επενδυτικών πρωτοβουλιών στους εννέα (9) παραγωγικούς κλάδους προτεραιότητας μέσω οριζόντιων και κλαδικών προγραμμάτων και δράσεων

□ Σύνδεση μεταποιητικών ΜμΕ με τον τουρισμό και πολιτισμό μέσω δικτύων και αλυσίδων αξίας

□ Προώθηση της καινοτομικής νεοφυούς επιχειρηματικότητας, μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων και ενισχύσεων.

Στη βελτίωση Υποδομών Ποιότητας και πνευματικής ιδιοκτησίας

Η αναβάθμιση και βελτίωση των εθνικών υποδομών Ποιότητας και Πνευματικής Ιδιοκτησίας για την ενημέρωση, πληροφόρηση, όπως και την υποστήριξη των αναγκών των ΜμΕ αποτελούν βασική προτεραιότητα στη νέα προγραμματική περίοδο.

Στις παρεμβάσεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως:

- Αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για ΜμΕ με έμφαση στην ενημέρωση, πληροφόρηση και συντονισμό των φορέων, όπως και στην παροχή συμβουλευτικής στις επιχειρήσεις για τη συμμετοχή τους σ' αυτά,
- Αξιοποίηση των Δημοσίων Συμβάσεως ως αναπτυξιακού εργαλείου για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων για τις εγχώριες ΜμΕ
- Ενίσχυση των μηχανισμών Εποπτείας & Ελέγχου Αγοράς Βιομηχανικών Προϊόντων μέσω ενημέρωσης, πληροφόρησης και βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου για τη διασφάλιση του ισότιμου ανταγωνισμού
- Ολοκλήρωση του πλαισίου για την Πιστοποίηση των Τεχνικών Επαγγελμάτων

3) ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

- Μείωση του ενεργειακού κόστους και επανεκτίμηση των επιβαρύνσεων στο κόστος ενέργειας για την ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας
- Ανορθολογισμό της φορολογικής πολιτικής στην κατανάλωσης ενέργειας και των ρυθμιζόμενων χρεώσεων
- Άρση των στρεβλώσεων ή/και αλλαγή του υφιστάμενου μοντέλου οργάνωσης των εγχώριων αγορών ενέργειας, για ενίσχυση του ανταγωνισμού
- Σχεδιασμό των αγορών διασφάλισης ισχύος κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ώστε να εξασφαλιστεί η σταθερότητα του συστήματος χωρίς τη χρήση επιδοτήσεων
- Ανάπτυξη νέων εργαλείων χρηματοδότησης, κρατικών ενισχύσεων (π.χ. φορολογικές απαλλαγές, χρηματοδότηση από τρίτους, κ.ά.) και παροχής κινήτρων προς μείωση του κόστους ενέργειας, με κριτήριο την

παραγωγή προστιθέμενης αξίας στην εθνική οικονομία αλλά και συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία

- Ενθάρρυνση επενδύσεων, ιδιαίτερα για τις ΜμΕ, σε τεχνολογίες βελτίωσης ενεργειακής αποδοτικότητας και μείωσης του ενεργειακού αποτυπώματος
- Υποστήριξη και οργάνωση των διαδικασιών διάγνωσης, ελέγχου και πιστοποίησης της ενεργειακής αποδοτικότητας και ανάπτυξη και εφαρμογή Συστημάτων Διαχείρισης

Για τη Βιομηχανία εντάσεως ενέργειας προτείνονται:

ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ για τη μείωση κόστους ενέργειας, όπως

- Μείωση των ρυθμιζόμενων χρεώσεων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή (ΕΤΜΕΑΡ, τέλος λιγνίτη, ρήτρα CO₂),
- απαλλαγή από ΕΦΚ (Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης) ηλεκτρικής ενέργειας συγκεκριμένων βιομηχανικών διεργασιών
- κατάργηση της διάκρισης στο ύψος του συντελεστή ΕΦΚ ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ Μέσης Τάσης και Υψηλής Τάσης, δραστική μείωση του συντελεστή ΕΦΚ στο φυσικό αέριο για βιομηχανίες, καθώς και εφαρμογή χαμηλών χρεώσεων στα τιμολόγια μεταφοράς αερίου, κ.α.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΜΕΤΡΑ για το άνοιγμα της αγοράς ενέργειας, όπως για:

- το πραγματικό άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας με την κατάργηση του υποχρεωτικού pool το αργότερο έως το τέλος 2017, το πραγματικό άνοιγμα της αγοράς φυσικού αερίου,
- τη στήριξη για την χρήση όλων των εγχώριων πηγών ενέργειας και ειδικά για λιγνίτη, νερά και λοιπές ΑΠΕ.

Για τη Βιομηχανία χαμηλής εντάσεως ενέργειας προτείνονται:

ΑΜΕΣΑ ΜΕΤΡΑ για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας, όπως:

- επέκταση των δικτύων διανομής συμβατικής και εναλλακτικής ενέργειας στην περιφέρεια της χώρας και κυρίως στα νησιά, προτεραιότητα στη χρηματοδοτική στήριξη επενδυτικών σχεδίων των ΜΜΕ για εξοικονόμηση ενέργειας
- αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας ,
- σχεδιασμό και υποστήριξη δράσεων για την εφαρμογή Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών,
- δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού των ΜμΕ σε θέματα ενεργειακής διαχείρισης.

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΜΕΤΡΑ ΟΠΩΣ

- ανάπτυξη και εφαρμογή Συστημάτων Ενεργειακής Διαχείρισης και διαδικασιών πιστοποίησης (πρότυπο ISO 50001:2011), ενθάρρυνση ανάπτυξης της κυκλικής οικονομίας για την αξιοποίηση μεθόδων ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων,
- παροχή οικονομικών κινήτρων για την κάλυψη του κόστους ενεργειακού ελέγχου με δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της καταναλισκόμενης ενέργειας, χρήση υφιστάμενων χρηματοδοτικών εργαλείων (ΕΣΠΑ και νέος αναπτυξιακός νόμος)
- ανάπτυξη νέων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως π.χ. δημιουργία ταμείου χρηματοδότησης μέσω ανακυκλούμενων κεφαλαίων για επενδύσεις και παρεμβάσεις εξοικονόμησης ενέργειας κατόπιν ενεργειακών ελέγχων.

5) ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Είναι αναγκαία μέτρα για:

- Βελτίωση της Ρευστότητας και διαθεσιμότητα Κεφαλαίων Κίνησης

Σημαντική παρέμβαση στη συγκεκριμένη κατεύθυνση αποτελεί η αποκατάσταση της χρηματοδοτικής λειτουργίας των τραπεζών, μέσα από εξορθολογισμό των μη εξυπηρετούμενων δανείων και αποσύνδεσης του «εθνικού κινδύνου» από τον εταιρικό κίνδυνο

- Λειτουργία Σύγχρονων Μηχανισμών Χρηματοδότησης Επενδύσεων

Μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά τις συνθήκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων η χρήση σύγχρονων μηχανισμών χρηματοδότησης όπως η ανακυκλούμενη χρηματοδότηση (πχ δάνεια, εγγυήσεις, ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων, επενδυτικά κεφάλαια, κτλ) και η ενεργοποίηση των διεθνών χρηματοπιστωτικών οργανισμών

□ Διαφανής Λειτουργία Μηχανισμών Χρηματοδότησης Επενδύσεων

Τα έργα που επιλέγονται για ενίσχυση είναι αναγκαίο να αντικατοπτρίζουν τις προτεραιότητες τόσο της εθνικής πολιτικής όσο και των επιχειρήσεων, να επιλέγονται με χρηματοοικονομικά κριτήρια και να επιτρέπουν ανάκτηση της δημόσιας χρηματοδότησης.

Ειδικότερα προτείνονται παρεμβάσεις για:

A) Επανεκκίνηση Βιομηχανίας με ρυθμίσεις δανείων και Βελτίωση της κεφαλαιακής διάρθρωσης των επιχειρήσεων

B) Χρηματοδότηση πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων μεταποιητικών επιχειρήσεων και νέων επιχειρήσεων

- Χρηματοδότηση πολύ μικρών μεταποιητικών επιχειρήσεων

Η χρηματοδότηση των πολύ μικρών επιχειρήσεων, όπως και των νεοφυών επιχειρήσεων απαιτεί την άμεση δημιουργία θεσμικού πλαισίου μικρό-χρηματοδότησης (micro-finance), που είναι ένα μη τραπεζικό εργαλείο με ευρύτατη χρήση σε όλες τις χώρες της ΕΕ.

- Χρηματοδότηση Μικρών & Μεσαίων Επιχειρήσεων

Για τις μεσαίες , θα πρέπει να υπάρξει σχεδιασμός και άλλων εργαλείων χρηματοδοτικής τεχνικής σε συνδυασμό και με μεγαλύτερη εμπλοκή του τραπεζικού συστήματος στη χρηματοδότησή τους, π.χ. η δημιουργία Αναπτυξιακής Τράπεζας Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων ή Ταμείου.

- Χρηματοδότηση νέων & νεοφυών επιχειρήσεων

Δημιουργία ενός σύγχρονου θεσμικού πλαισίου που θα δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη μορφών χρηματοδότησης

Γ) Χρηματοδότηση της ανασυγκρότησης και ανάπτυξης των βιομηχανικών επιχειρήσεων μέσω ΕΣΠΑ 2014-2020 και Αναπτυξιακού

Νόμου, Ευρωπαϊκά Προγράμματα για ΜμΕ και Νεοφυή Επιχειρηματικότητα

Ο Αναπτυξιακός Νόμος της χώρας μαζί με τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελούν τα κύρια εργαλεία που θα οδηγήσουν στην επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας και στην προσέλκυση επενδύσεων με αποτέλεσμα την επίτευξη σταθερών θετικών ρυθμών ανάπτυξης και δημιουργία σταθερών θέσεων εργασίας. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις ΜμΕ, τη Νεοφυή Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία υλοποιεί ειδικά προγράμματα

Δ) Ταχεία ενθάρρυνση των παραγωγικών επενδύσεων κάθε μεγέθους, όπως:

- Οριζόντια ενθάρρυνση των οικονομικά αποδοτικών επενδύσεων μεσαίας και μεγαλύτερης κλίμακας με μεγάλη εγχώρια προστιθέμενη αξία, ενθάρρυνση

εμβληματικών επενδύσεων και επενδύσεων σε επιταχυντές της ανάπτυξης (Επενδύσεις στην έρευνα, στην τεχνολογική ανάπτυξη και στην καινοτομία, Εγκατάσταση στην Ελλάδα επιχειρηματικών κέντρων όπως κέντρων logistics, μονάδων κοινών υπηρεσιών κτλ.)

- Άρση αντικινήτρων για την αναστροφή του επενδυτικού κλίματος (π.χ. Φορολογικός έλεγχος των ανεξέλεγκτων χρήσεων, Σύσταση περιφερειακών επιτροπών επίλυσης εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων)
- Ταχύτερες και διαφανείς διαδικασίες ένταξης, ελέγχου και πιστοποίησης των επενδύσεων
- Αποτελεσματικός σχεδιασμός, συντονισμός και παρακολούθηση της δημόσιας χρηματοδότησης μέσα από τη δημιουργία ανεξάρτητου συντονιστικού μηχανισμού (πχ επενδυτικού ταμείου).

6) ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Συγκεκριμένα, οι δράσεις για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος θα αναπτυχθούν στους παρακάτω άξονες:

□ Ανάλυση νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη συντόμευση του χρόνου και την απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης των οικονομικών δραστηριοτήτων εντός των Οργανωμένων Υποδοχέων Δραστηριοτήτων, με δεδομένο ότι αυτοί είναι ήδη αδειοδοτημένοι.

□ Χωροταξικό / Επιχειρηματικά Πάρκα:

Σημαντικό παράγοντα αβεβαιότητας για το σχεδιασμό επενδύσεων και για τη λειτουργία υφισταμένων επιχειρήσεων αποτελεί η μη ολοκλήρωση καθορισμού της γης. Το θεσμικό πλαίσιο χωροθέτησης και ανάπτυξης των ΟΥΔ, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις που έχουν γίνει με το Τρίτο Μέρος του Ν.3982/2011, παρουσιάζει προβλήματα και απαιτούνται βελτιώσεις, όπως μέτρα για τη βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου αδειοδότησης Επιχειρηματικών πάρκων και ολοκληρωμένη πρόταση για τα Επιχειρηματικά Πάρκα Εξυγίανσης. . Προτείνεται να επιτρέπονται γενικά οι δραστηριότητες χαμηλής όχλησης μέσα στο αστικό ιστό.

□ Πολιτική Ποιότητας / Εποπτεία της αγοράς

Θα πρέπει να αναμορφωθεί το σύστημα εποπτείας της αγοράς των βιομηχανικών προϊόντων με τη θεσμοθέτηση ενός ενιαίου, αποκεντρωμένου, διαφανούς και αποτελεσματικού συστήματος. Με απαιτούμενους στόχους τη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος (υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών και των χρηστών, υγεία και ασφάλεια στο χώρο εργασίας, προστασία του περιβάλλοντος), την εξασφάλιση της εύρυθμης και ομαλής λειτουργίας της αγοράς, τη δημιουργία συνθηκών υγιούς και ισότιμου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και την εξάλειψη του αθέμιτου ανταγωνισμού.

□ Ειδικές Φορολογικές Ζώνες (Υπουργείο Οικονομικών)

Για τις επιχειρήσεις, η ταχύτητα επίλυσης των διοικητικών διαφορών και διεκπεραίωσης όλων των δικαστικών διαδικασιών που τις αφορούν

(φορολογία, συμβάσεις, διαδικασίες αναγκαστικής απαλλοτριώσης, πτώχευσης, εξυγίανσης) αποτελεί παράγοντα επιβίωσης.

□ Πτώχευση (2η ευκαιρία) – υπερχρεωμένες επιχειρήσεις

Θα πρέπει να διασφαλίζεται, ότι ο πτωχεύσας ο οποίος έχει κηρυχτεί συγγνωστός θα απαλλάσσεται πλήρως από τις απαιτήσεις κατά της πτωχευτικής περιουσίας το αργότερο σε τρία έτη από την κήρυξη της πτώχευσης.

□ Ενίσχυση της επιχειρηματικής εξωστρέφειας

Προτείνονται 11 δέσμες πολιτικών για: την αποκατάσταση και διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών παραδοσιακών προϊόντων (παρεμβάσεις στο κόστος παραγωγής, στην προώθηση και προβολή, στα φορολογικά κίνητρα, κτλ.), τη διεύρυνση της εξαγωγικής βάσης με ενίσχυση της εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας, την εξασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων και έμμεση χρηματοδότηση των εξαγωγών

FORUMBIOMHXANIAS/

http://www.pcci.gr/evepimages/FORUMVIOMICHANIAS_F13097.pdf

Βιβλιογραφία

Πηγές : ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕΜΥ-ΕΣΕΕ, ΕΛΣΤΑΤ, Εθνική Τράπεζα
Ελλάδος, ΣΕΒ, ΙΟΒΕ, ΒΙΚΙΠΕΔΙΑ, FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Διαδίκτυο:

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf

<http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3398/OIKONOMIKH%20ANAPITYXH%20MIKPOMEΣAIΩN%20EΠIXEIPHΣEΩN%20ΣE%20ΠEPIOΔOYΣ%20OIKONOMIKHΣ%20YΦEΣHΣ.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<http://repository.library.teimes.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3326/TO%20ΛΙΑΝΙΚΟ%20ΕΜΠΟΡΙΟ%20ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ%20ΣΤΗΝ%20ΕΛΛΑΔΑ-%20ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ%20ΜΕΛΕΤΗ%20ΑΓΟΡΑΣ..pdf?sequence=1&isAllowed=y>

http://www.gsevee.gr/attachments/article/570/ereuna_imegsevee_july2015.pptx

www.epixeiro.gr/start-up/author/62-επιχειρώ?start=4720

www.ethnos.gr/article,asp?catid=11379 &subid=2&tag=8777&pubid=250487,23 -2-2009

<http://www.koutipandoras.gr/article/glossario-tis-krisis>

www.imegsevee.gr/.../article/.../xrimatodotisi_mirkwn_epixeirisewn_

http://www.heliachamber.gr/iliaimages/erevna_ete_F19842.pdf

<http://www.sev.org.gr/vivliothiki-tekmiriosi/erevnes-meletes-2/p3/>

http://lobe.gr/docs/research/RES_05_F_06062017_REP_GR.pdf

http://lobe.gr/docs/research/RES_05_B_06042017_REP_GR.pdf

http://www.gsevee.gr/press/mme_gr.pdf

http://www.pcci.gr/evepimages/FORUMVIOMICHANIAS_F13097.pdf